

Szövegértés

munkafüzet

II. kötet

Szövegértés munkafüzet

4. évfolyam

II. kötet

Eszterházy Károly Egyetem
Oktatókutató és Fejlesztő Intézet

A tankönyv megfelel az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI-rendelet 1. melléklete Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára megnevezésű kerettanterv 1.2.1. Magyar nyelv és irodalom tantárgy előírásainak. A kiadvány 2018. 02. 07-től 2023. 08. 31-ig tankönyvi engedélyt kapott a TKV/39-10/2018. számú határozattal.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők: BÓDI CSILLA, ZARUBAY ATTILA

Tananyagfejlesztők: FALUSINÉ VARGA TÜNDE, MISKOLCI SZILVIA, PIRISI ANNA, SÁNDOR CSILLA

Alkotószerkesztők: GÁL SZILVIA, MISKOLCI SZILVIA, SÁNDOR CSILLA

Szakmai és vezető szerkesztő: KÓRÓDI BENCE

Tudományos-szakmai szakértő: DR. GAJDÓ TAMÁSNÉ DR. GÓDÉNY ANDREA

Pedagógiai szakértő: DR. SZILÁGYI IMRÉNÉ, KOÓSNÉ SINKÓ JUDIT

Nyelvi szakértő: HEDVIG OLGA MÁRIA

Olvasószerkesztő: BARTUS CSILLA

Fedélterv: SLEZÁK ILONA

Látvány- és tipográfiai terv: FEKETE GABRIELLA, SZABÓ ATTILA, SZABÓ LÁSZLÓ, VÖLGYESI TAMÁS

Illusztrációk: HORVÁTH ÁKOS, SZABÓ ATTILA

Fotók: © iStock, ThinkStock, Wikipédia

A tankönyv szerkesztői köszönetet mondanak a korábban készült tankönyvek szerzőinek.

Az általuk megteremtett módszertani kultúra ösztönzést és példát adott e tankönyv készítőinek is.

Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják.

Köszönjük azoknak a tanítóknak és diákoknak a munkáját, akik hasznos észrevételeikkel és javaslataikkal hozzájárultak e kiadvány végső változatának kialakításához.

© Eszterházy Károly Egyetem

ISBN 978-963-436-095-7

Eszterházy Károly Egyetem

3300 Eger, Eszterházy tér 1. Tel.: (+36-1) 460-1873

Fax: (+36-1) 460-1822

Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

A kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor

Raktári szám: FI-501020404/1

Műszakiroda-vezető: Horváth Zoltán Ákos

Műszaki szerkesztő: Horváth Zoltán Ákos, Kóródiné Csukás Márta

Nyomdai előkészítés: Fekete Gabriella

Terjedelem: 11,33 (A/5) ív, tömeg: 253 gramm

1. kiadás, 2018

A könyvben felhasználtuk a Mondaton innen, mondaton túl – Olvasókönyv 3. osztályosoknak című művet (Műszaki Könyvkiadó, 2012). Szerző: Jegesi Krisztina, Jordánné Tóth Magdolna, Falusiné Varga Tünde. Grafikus: Bódi Katalin. Alkotó- és felelős szerkesztő: Kóródi Bence

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program

3.1.2-B/13-2013-0001 számú, a Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tankönyv,

taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai

Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Nyomtatta és kötötte:

Felelős vezető:

A nyomdai megrendelés törzsszáma:

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Emlékfoltozók

1. Kik a mese főszereplői?

Rajzold le, hogy a mese alapján milyenek képzeled őket!

2. Hol laknak a főszereplők?

---

3. Gyűjtsd össze a mese helyszíneit!

---

4. Hogyan osztották be az idejüket az emlékfoltozók?

Hajnalban: _____

Reggel: _____

Nappal: _____

Este: _____

5. Mennyi ideig voltak távol az otthonuktól a tündérrigólányok?

---

6. Kik kértek segítséget a tündérrigólányoktól?

_____

7. Keress színeket a szövegben! Írj példát is rájuk!

SZÍN	PÉLDA

8. Töltsd ki a táblázatot a mese alapján!

	KENDŐ SZÍNE	ELVESZETT EMLÉK	FOLTOZÓANYAG
ROLLER			
TÖLGYFA			
KISFIÚ			

9. Ki írhatta a levélrészleteket? Írd a szöveg mellé!

...bárhogyan próbálom, mégsem emlékszem arra az utcára: _____

...keresem az emlékeimben a nagymamámat: _____

Megnőttem, kiment a fejből: _____

10. Mi mindent gyűjtöttek a lányok a piros fazékba?

_____

_____

Helka

1. Húzd át a szókeresőben a regényrészlet szereplőinek nevét! Vízszintesen és függőlegesen keresheted a szavakat. Írd a nevüket a vonalakra!

X	U	J	G	K	K	B	P	H	L
T	Q	A	K	Q	E	W	E	E	K
E	R	S	I	Ó	L	Y	F	L	A
D	P	S	M	W	É	K	I	K	M
F	F	I	H	U	N	D	X	A	O
F	U	K	K	Y	V	R	K	Z	R
E	B	O	R	A	U	E	C	F	C
W	Q	U	T	L	W	Z	E	D	Q
F	H	M	W	B	W	I	J	D	M
V	W	N	K	C	U	T	S	C	V

---

2. Miféle varázserejű tárgyakat rejtettek el a szereplők? Írd a nevek mellé!

Sió: _____

Kamor: _____

Kelén herceg és Helka hercegnő: _____

3. Miért rejtették el ezeket a tárgyakat?

---

4. Keress a szövegből olyan kifejezéseket, amelyek az események idejére utalnak!

---

5. Miért nem tudjuk meg az események pontos idejét?

---

6. Mi volt Bora átka?

---

7. Igaz vagy hamis?

Kamornak és Siónak hívták a kis Helka szüleit.

A Víz, a Part és az Erdő népei legendákat szöttek a vészterhes időkről.

Rezi azt álmodta, hogy Helkának kék szemű kislánya fog születni.

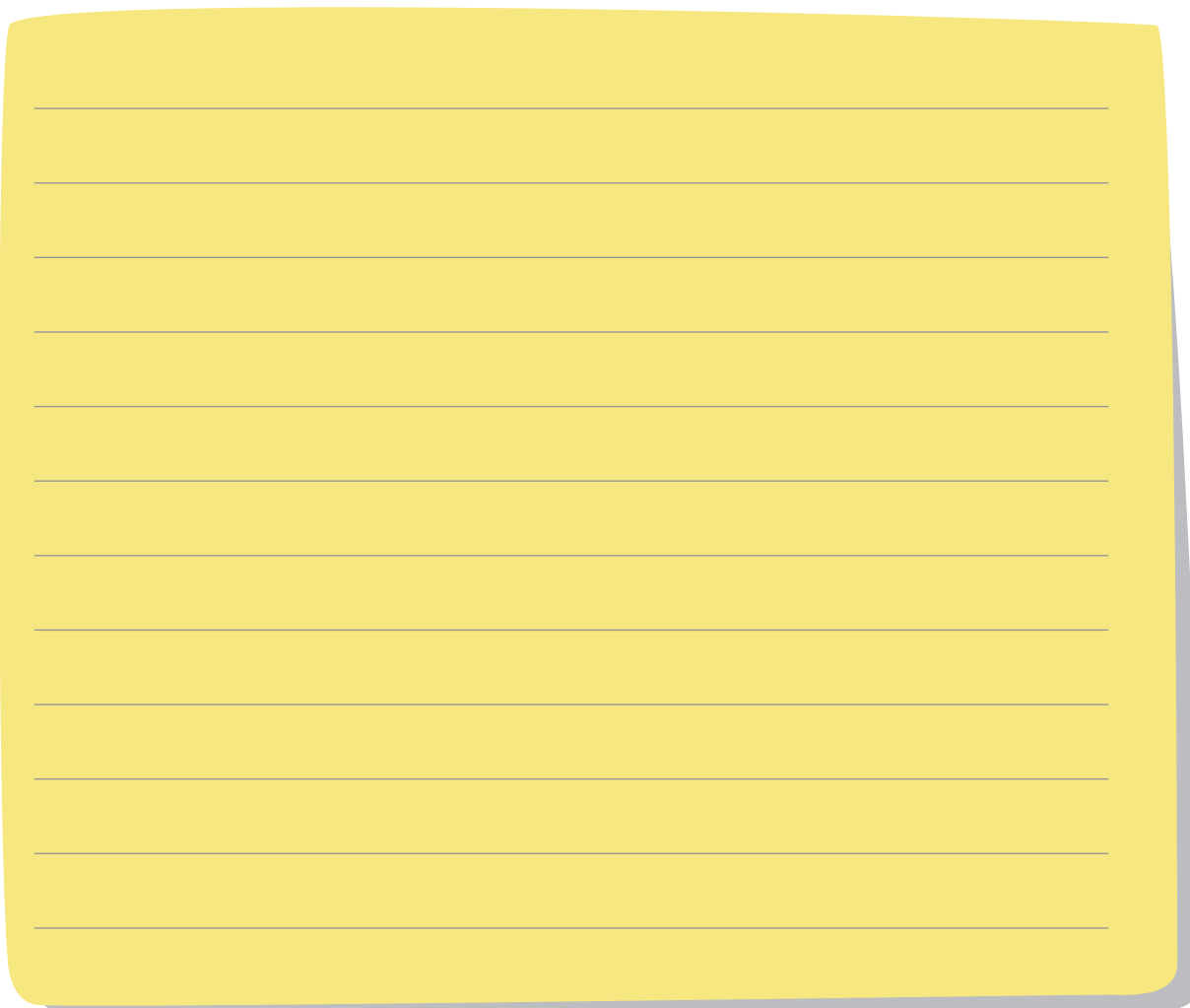
Rezi jövendölése után egy hónappal megszületett Helka.

8. Válassz egy témát az alábbiak közül, és írd 5-10 mondatot úgy, hogy a regénybe illeszthető legyen!

Hogyan lelta halálát az ifjú Kamor?

Hova lett Horka és Thuz?

Siót miért nevezték a háta mögött kígyóhajú tündérnek?

Baltoni kecskekörmök

1. Hol játszódnak a monda eseményei?

---

2. Keress időre utaló kifejezéseket a monda bevezetésében és befejezésében!

---

3. Miért lehet az, hogy a monda helyszínét pontosan tudjuk, de az események idejét nem?

---

4. Olvasd el a kérdéseket, és karikázd be a megfelelő válaszokat!

Hol nevelkedtek a pásztorlány kecskéi?

- a) a Balaton partján
- b) a Hold udvarában
- c) Tihanyban

Miért haragudott a banya a tihanyi visszhangra?

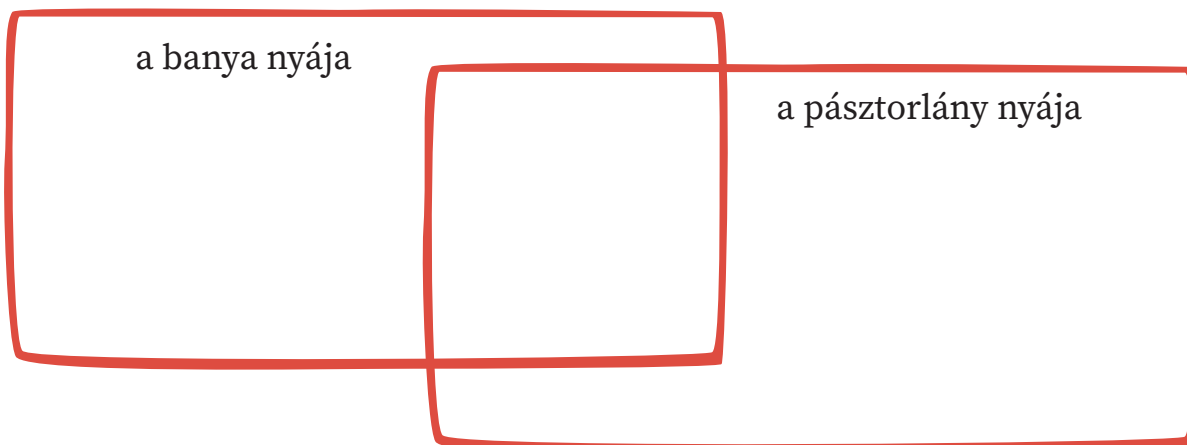
- a) Mert mindig megismételte a mondatait.
- b) Mert nem tudott ellene semmit tenni.
- c) Mert megirigyelte a pásztorlány kecskéit.

A pásztorlány miért üldögélt sokat a Balaton partján?

- a) A tihanyi madarakat tanította énekelni.
- b) Mert nem tudott a banya gonosz szándékáról.
- c) Mert nagyon megtetszett neki a Balaton.

5. Hasonlítsd össze a két kecskenyájat!

6. Egészítsd ki a monda vázlatát!

I. _____

II. 1. A banya megpillantja a pásztorlány kecskéit.

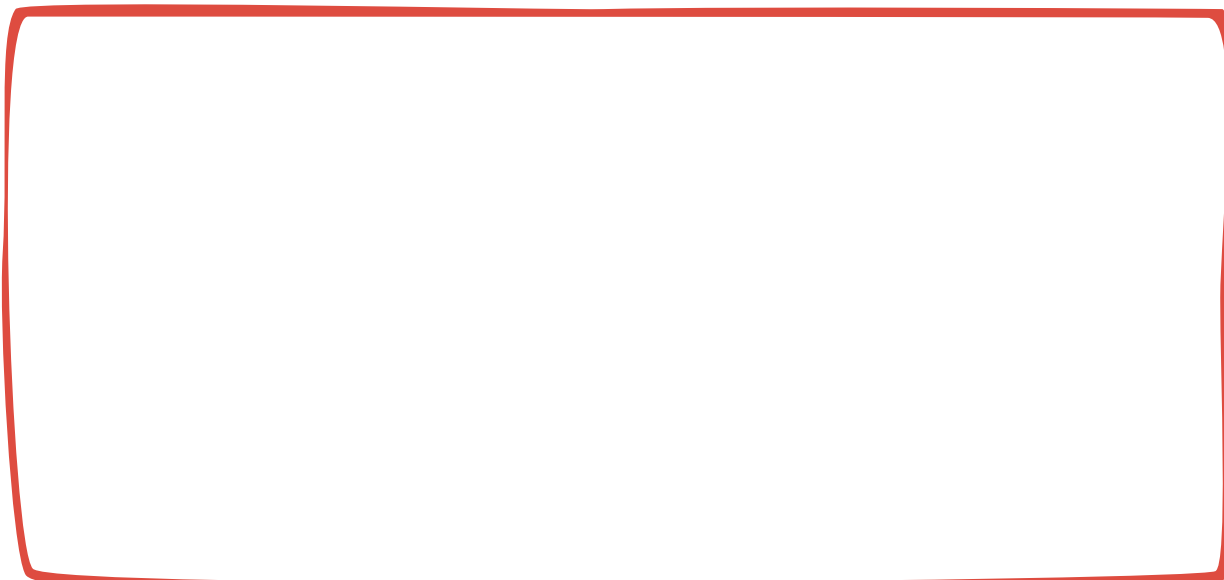
2. _____

3. A pásztorlány menekülni próbál.

4. _____

III. A kecskékből csak a körmük maradt.

7. Készíts rajzot a balatoni kecskekörömről!

Füstbement terv

1. Értelmezd a vers címét! Kösd a szólásokhoz a jelentésüket!

Nagyobb a füstje, mint a lángja

Hiábavaló munkát végez.

Füst árán szelet ad

Egy terv vagy szándék nem válik valóra.

Füstbe megy

Fontosabbnak tüntet fel valamit,
mint amilyen az a valóságban.

Füstöt farag

Egy terv vagy szándék nem válik valóra.

2. Miért állt meg az idő, miközben a szekér haladt? Másold ide a versből!

---

3. Tégy x-et! Melyik alábbi mondattal egyezik meg a vers második versszakának két utolsó sora?

Mikor majd felém kitarja a karjait, amelyekkel a bölcsőmet is ringatta valaha.

Az énekkar megszólal, amikor ringatni kezdi újra a bölcsőmet.

4. Milyennek érezted a vers hangulatát? Indokold is véleményed!

---

5. Miért nem tudott szóhoz jutni a versben megszólaló a találkozáskor? Fogalmazd meg egy mondatban!

---

6. Hogyan mondanánk ma a vers régies kifejezéseit?

gondolkodám: _____

ringatá: _____

látszék: _____

toppanék: _____

7. Figyeld meg a rímeket a versben!

a) Karikázd be a sorvégi rímeket!

S jutott eszembe számtalan
Szebbnél-szebb gondolat,
Míg állni látszék az idő,
Bár a szekér szaladt.

b) Keresd meg ebben a versszakban azokat a szavakat, amelyeknek a kezdőhangja ismétlődik! Írd át színessel az ismétlődő kezdőbetűket!

8. Ki volt Petőfi Sándor? Tájékozódj a könyvtárban! Írd le, mit tudtál meg róla!

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Tavaszkeresők

1. „Hol van már a tavalyi hó?” Hallottad már ezt a mondást? Húzd alá azokat a mondatokat, amelyek rávilágítanak a jelentésére! Beszéljétek meg!

Az előző évben sok hó esett, most meg kevés.

Múltban történt eseményeket, már nem létező, elmúlt dolgokat emlegetünk.

Nem találunk valamit, mert teljesen belepte a hó.

A tavaly esett hó már réges-rég a múlté, elolvadt.

2. Olvasd el a mondatokat!

a) Melyik mondat milyen mondatfajtaéhoz tartozik? Kösd össze!

b) Tegyel x jelet a múltó idővel kapcsolatos mondatok elé!

☐ Milyen az idő nálatok?	kijelentő
☐ Nem tudom, mennyi az idő.	felszólító
☐ Bárcsak szép lenne az idő holnap!	kérdő
☐ Tessék szíves lenni megmondani az időt!	óhajtó
☐ De szeles ma az idő!	felkiáltó

3. Gyűjtsd ki a szövegből, milyen jelekből látták a gyerekek, hogy közeledik a tavasz!

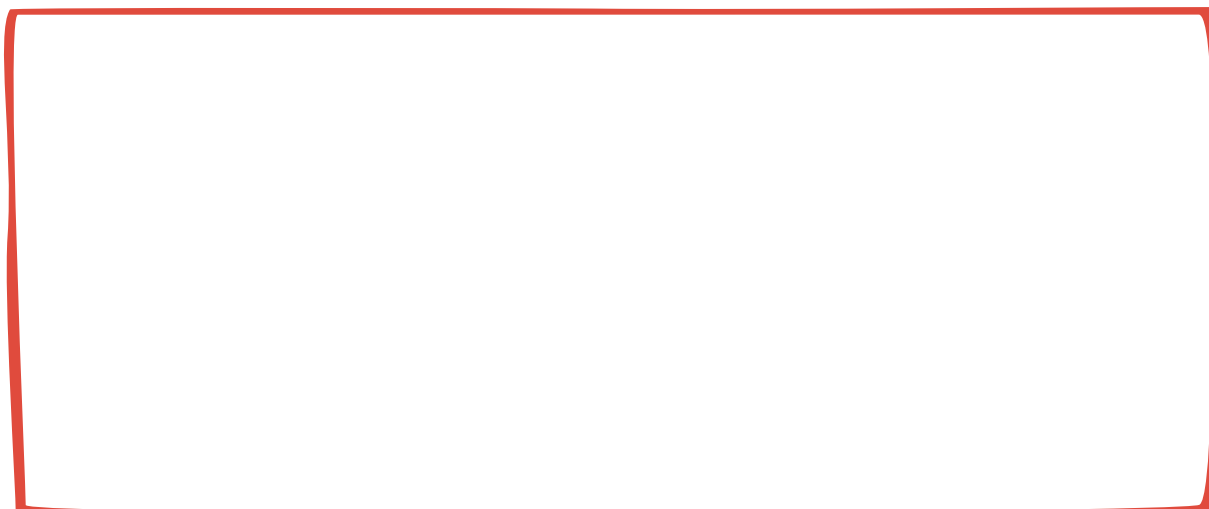

Magazin – Az idő

1. Tervezd meg egy napodat!

Reggel	
Délelőtt	
Kora délután	
Késő délután	
Este	

2. Milyennek képzeled a lakóhelyedet 100 év múlva? Rajzold le a keretbe!

3. Dolgozz az idővonalakon!

a) Jelöld be az idővonalon a születésed évét pirossal! Testvére(i)d születési dátumát kékkel!

b) Készítsd el az idővonal beosztását úgy, hogy három osztálytársad születési idejét – évvel, hónappal – jelölni tudd rajta!

4. Mikor érezzük úgy, hogy repül az idő? Írj példát!

---

5. Írj példát arra, amikor lassan múlik az idő!

---

6. Mit jelentenek az alábbi mondatok?

Nem sajnálja rá az időt! _____

Ki ne fuss az időből! _____

Az idejét áldozza rá. _____

Nem pazarolja rá az idejét. _____

Ne húzd az időt! _____

7. Meddig tart

egy évtized? _____

egy évszázad? _____

egy évezred? _____

8. Jelöld az alábbi idővonalon a *Mennyi idős a világegyetem?* című szemelvényben olvasható eseményeket!

Rege a csodaszarvasról

1. Keresetek csodás és valós elemeket a mondában!

CSODÁS ELEMEEK	VALÓS ELEMEEK

2. Milyen tulajdonságait ismerted meg Hunornak és Magyarinak?

---

3. Miért sopánkodott Enéh?

---

4. Írd le a csodaszarvas tulajdonságait!

---

5. Miért tetszett meg az új hely Hunornak és Magyarinak?

---

6. Keresetek hasonlóságot a Rege a csodaszarvasról és A kilenc csodaszarvas című mű között!

---

7. Keresz ellentéteket A kilenc csodaszarvas című műben!

---

8. Mit tudsz Bartók Béláról? Készíts jegyzetet róla!

9. A csodaszarvas gyakran úgy jelenik meg a leírásokban, hogy az agancsainak rengeteg ága van, és mindegyik ág végén gyertya ég. Készíts róla rajzot!

A hunok hazát keresnek

1. Magyarázd meg az alábbi szólás jelentését!

Szedi a sátorfáját.

---

2. Hogyan kapcsolódik ez a szólás a mondához?

---

3. Ki mondta? Írd a vonalra!

„Ez az én folyóm.” _____

„...keressünk közösen más hazát!” _____

„Legalább egy néppel több lesz, aki engem szolgál.” _____

4. Keresd ki a szövegből, hogyan fejezi ki a monda, hogy nagyon sokan voltak a hunok és a magyarok!

---

5. Miért nem ijedt meg a római császár a hunoktól?

---

6. Magyarázd meg Attila üzenetét!

„Én az adót nem arannyal fizetem, hanem magam viszem.”

---

7. Mi volt a hunok szentnek tartott madara? _____

a) Mi volt a szerepe az úton? _____

b) Rajzold le a madarat a füzetedbe!

8. ▶ Állapítsd meg A hunok című szöveg segítségével, melyik földrészen lehetett Szittyaország!
-

Az Isten kardja

Attila már az új hazában volt, mikor egyszer különöset álmodott. Azt álmodta, hogy meghasadt az ég, leszállt belőle egy ősz öregember, s egy kardot kötött a király oldalára. De nagyon különös kard volt az. Arany a markolata, s az volt a legkülönösebb, hogy amint a kardot kezébe vette, egyszerre maga előtt látta az egész világot, rengeteg erdőt, végtelen tengereket, fényes városokat, rettentő hadseregeket. S ahogy megsuhogtatta a kardot a világ négy tája felé, hát az erdők meghajoltak, a tengerek meghasadtak, a városok lánggal égtek, a hadseregek földre hulltak.

– No, ez különös álom volt. Ugyan mit jelenthet? – tűnődött a király, s magához parancsolta tanácsadó papjait, a táltosokat, hogy fejtsék meg álmát.

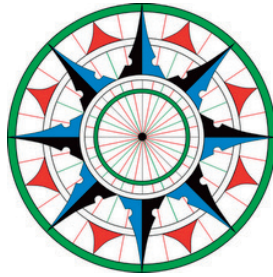
– Nem nehéz ezt megfejteni, nagyúr – mondja a legöregebb táltos. – Azt jelenti ez, hogy Isten a maga kardjának mását adja neked, s te azzal hatalmad alá hajtod az egész világot.

Móra Ferenc mondája, részlet

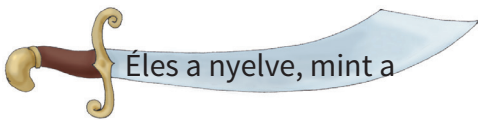
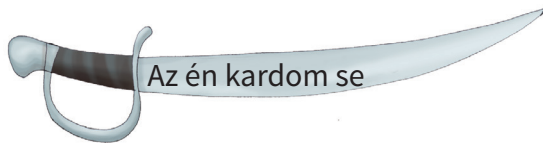
9. ▶ Miért különleges az Attila álmában megjelenő kard? Írd le!
-
-
-

10. ▶ Mi mindent látott maga előtt Attila, amikor kezébe vette a kardot?
-
-
-
-

11. Jelöld a szélrózsán az égtájakat a kezdőbetűjükkel!

12. Keresd a kardok párját! Ha jól dolgoztál, három mondással ismerkedhetsz meg.

13. Írd le a fenti mondások jelentését!

Emese álma

1. Keresd a szövegben olyan mondatokat, amelyek a történések idejére vonatkoznak!

---

2. A szöveg alapján válaszolj a kérdésekre!

a) Ki jelent meg Emese álmában?

---

b) Milyen érzés fogta el a nagyasszonyt?

---

c) Miért nem ébresztette fel a férjét?

---

d) Mit öltött magára?

---

e) Hova ült le?

---

3. A monda alapján egészítsd ki a hiányos mondatokat!

Néped a megpróbáltatások éveit _____ viselte.

Istenét soha nem _____. Ezért az Úr _____ fiad születik, ő és utódai dicső _____ lesznek népednek.

Ez _____ akarata.

4. Milyen nevet választott Emese a fiának?

A magyarok útra kelnek

1. Összekeveredtek a törzsek és a törzsfők nevei. Karikázd be a törzsek neveit!

Töhötöm   Megyer   Tas   Nyék   Álmos
Kér   Ond   Keszi   Huba   Kond
Tarján   Kürt-Gyarmat   Jenő   Előd

2. Betűrejtvény!

a) Keresd meg a hét vezér nevét a betűtáblában! Színezd ki!

Á	L	M	O	S	Z	E	R
C	K	O	N	D	H	L	G
R	F	W	D	Z	S	Ő	H
D	H	E	T	U	E	D	U
O	K	A	E	F	A	G	B
T	Ö	H	Ö	T	Ö	M	A
A	F	E	T	B	Í	Y	J
S	D	E	Í	C	T	E	D

b) Másold le a neveket betűrendben!

---

3. Kik vettek részt a tanácskozáson a magyarok elindulása előtt? Húzd alá!

Minden harcos.   A nép öregjei.   Az asszonytanács.

A táltosoknak nevezett papok.   Az ügyesebb gyerekek.

A törzsi vezérek.   Azok a katonák, akik a legjobban ülték meg a lovat.

4. Miért Álmost választották fejedelemnek? Fogalmazd meg egy mondatban!

---

5. Olvassátok el a törzsfők esküjét!

A törzsfők esküje

„Az eskü első szakasza így hangzott:

– *Ameddig életünk tart, sőt utódaink életének fogytáig, mindig Álmos vezér ivadéka lesz a vezérünk.*

Az eskü második szakasza így hangzott:

– *Ami jószágot közösen szerzünk, mindenkinek része legyen abban.*

Az eskü harmadik szakasza így hangzott:

– *Azok a fejedelmi személyek, akik szabad akaratukból Álmost vezérnek választották, soha a vezér tanácsából ki ne maradjanak.*

Az eskü negyedik szakasza így hangzott:

– *Ha valaki az utódok közül a vezér személyéhez hűtelen lenne, és viszályt keltene a vezér és rokonai között, annak úgy hulljon a vére, ahogy a miénk hullott, amikor Álmossal vérszerződést kötöttünk.*

Az eskü ötödik szakasza így hangzott:

– *Hogyha valaki az utódok közül a vérszerződést megszegné, azt örök átok sújtsa.”*

Lengyel Dénes: Régi magyar mondák – A vérszerződés – Anonymus krónikája nyomán

a) Fogalmazzátok át a mai szóhasználatnak megfelelően az eskü öt szakaszát!

---

6. Tegyéél x-et a valótlan állítás mellé!

Attilát Isten ostorának nevezték.

Álmos, a honalapító.

Árpád Álmos fia.

A vérszerződés Álmos nevéhez fűződik.

7. Történelmi játék!

Már tudod, hogy a magyarok hosszú vándorlás után értek el a Vereckei-szorosig. Ott sok-sok turulmadár kényszerítette őket arra, hogy ne kanyarodjanak észak felé, hanem a hegyszoroson át a Kárpát-medencébe menjenek. Pannónia területén a morva és a bolgár király uralkodott. Árpád fejedelem a morva királytól aranyos nyergű, gyémántos fékű paripával, a bolgár királytól egy kulacs vízzel és egy marék földdel, illetve fűvel váltotta meg a Kárpát-medencét.

A negyedik osztályosok történelmi játékot rendeztek. A honfoglalás körébe mentek vissza. Vándorlásaik során eljutottak a Vereckei-szorosig. Vezért is választottak.

A választott vezér a következő feladatot adta:

**VAGY FOGLALJÁK EL A KÁRPÁT-MEDENCÉT,
VAGY MENJENEK ÉSZAKRA!**

A következő javaslatok születtek:

Kati: Ne menjünk észak felé, foglaljuk el a Kárpát-medencét!

Géza: Ne menjünk észak felé, ne foglaljuk el a Kárpát-medencét!

Gábor: Menjünk észak felé, foglaljuk el a Kárpát-medencét!

Éva: Menjünk észak felé, ne foglaljuk el a Kárpát-medencét!

- Karikázd be annak a nevét, akinek a javaslata megfelel a vezér utasításának!
- Húzd át annak a nevét, akinek a javaslata nem követi a vezér utasítását!
- Keretezd be annak a nevét, aki a történelmi eseményeknek megfelelően döntött!

Árpád, a honalapító

1. Írd le, mit küldött a monda szerint Árpád fejedelem a morva királynak!

---

2. Szerinted mit jelképezett a kulacs víz a Tiszából, a marék föld a mezőből és a fű a rétről?

---

3. Töltsd ki a táblázatot a monda alapján!

	BOLGÁR KIRÁLY	MORVA KIRÁLY
KÜLÖNBSÉG	<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
HASONLÓSÁG	<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>

4. Hogyan szerzett Árpád fejedelem új hazát a magyaroknak?

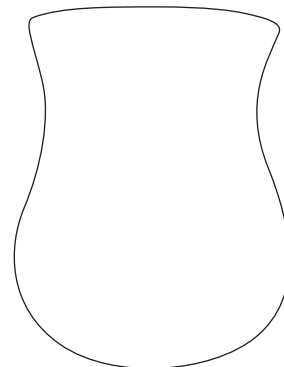
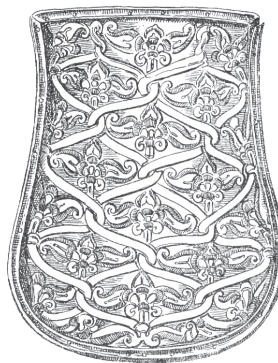
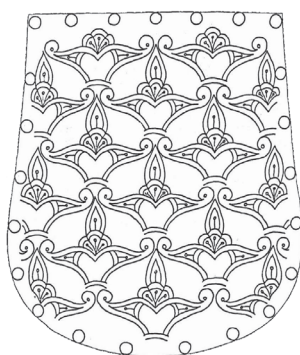
Magazin – A honfoglalás korából

1. Hogyan öltözködtek a férfiak és a nők a honfoglalás korában? Egészítsd ki a mondatokat a megfelelő szavakkal:

A férfiak inge _____ készült, az ingen nem volt _____. Felsőruhájuk az elől nyitott, ujjas kabát, a _____. A fejükön bőrből vagy nemezéből készült _____ hordtak, amelynek csúcsát gazdagon díszítették. Bő nadrágot, vagyis _____ viseltek.

A nők nem szoknyát, hanem bő _____ viseltek, és a férfiakhoz hasonlóan _____ hordtak. Fejükre pántos fejdíszet, azaz _____ tettek. Számos kiegészítőt, _____ viseltek, mint például fülbevalókat, nyakperceket.

2. A képeken a Magyarország területén talált honfoglalás kori tarsolylemezek díszítésének rajzait látod.

- a) Tervezz mintát az üresen maradt tarsolylemezre!
b) Mit tartottak a tarsolyban honfoglaló őseink?

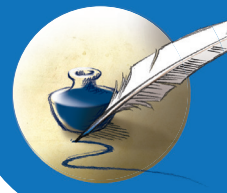

Értem, amit olvasok!

1. A nemez ékszer ma is divatos! Olvasd el, hogyan készíthetsz magadnak!

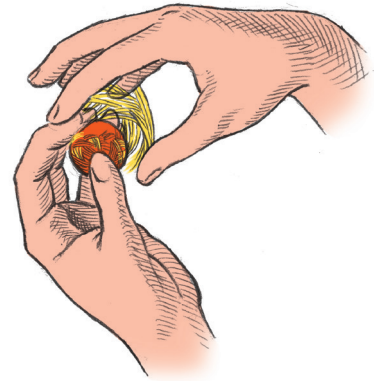
Ékszerek nemezből

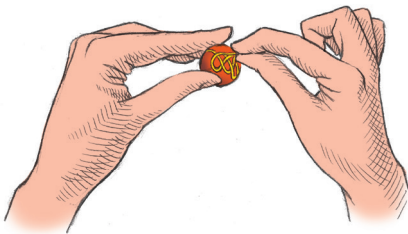
1. Szükséged lesz egy kevés nyers, színes gyapjúra, kézmeleg vízre, szappanra!
2. Két-három centiméter átmérőjű gömböt készíts! Vegyél a markodba annyi nyers gyapjút, hogy ujjaid még összeérjenek!

3. Alaposan dörzsöld be a kezedet szappanos vízzel, majd kezd el a szőrgombócot gömbölyíteni! Nyomkodd, görgesd a két tenyered között, míg laza gömbbé áll össze!

A lágy, de már összeállt gömböket borítsd be színes gyapjufátylakkal, simítsd rájuk, és addig dörzsöld az ujjaddal, míg be nem áll az alapba!

4. Néhány perces gömbölyítés után színes, vékony szálakból mintát tehetsz a gömbre.

5. Ezután ismét gyengéden gömbölyítsd, ha szükséges, kevés vizet, szappant vihetsz fel rá. A gömbölyítés hatására a gyapjú egységes anyaggá áll össze. A kifolyt vizet már nem kell pótolni. Így a gömböd egyre erősebb és keményebb lesz.

6. Az elkészült színes gömböket fűzd fel nyakláncnak vagy karkötőnek! A hajgumidat tetszés szerint díszítheted a nemezgömbök felvarrásával.

2. Sorold fel, mire van szükség a nemez ékszer elkészítéséhez!

---

3. Mi történik a gyapjúval a gömbölyítés hatására?

---

4. Számozással tedd sorrendbe a nemez ékszer készítésének lépéseit!

- Nyomkodd, míg laza gömbbé áll össze!
- Vegyél a markodba annyi nyers gyapjút, hogy ujjaid összeérjenek.
- Alaposan dörzsöld be a kezedet szappanos vízzel.
- A színes gömböket fűzd fel nyakláncnak.
- Készítsd elő a hozzávalókat!

5. Olvasd el Szabó T. Anna versét! Készíts illusztrációt a vershez!

Nemezelés

– Mi ez?
– Ez?
– Nem, ez!
– Ez? Nemez!
Nemezlemez!

Ne szöszöljünk: nemezeljünk!
Nemezképet remekeljünk.
Jó a kedv és jó a szándék:
nemezből lesz jó ajándék.

Nemezelek nemez-eget,
nemez-fellegeket neked.
Nemezlapka, nemez-lepke –
jó lenne, ha jól meglepne.

Elkészült a nemez-kép –
ugye, milyen remekszép?

Értem, amit olvasok!

1. Olvasd el a mondát Kányádi Sándor tolmácsolásában! Figyeld meg a mesés és a történelmi részeket! Oldd meg a feladatokat, amelyekhez otthoni kutatómunkát is kell végezned!

Lehel vezér lova

Bizonyára hallottatok Lehel vezér híres kürtjéről, melyet a jászberényi múzeumban őriznek, s amelyről azt tartja a legenda, hogy akkor csorbult volna ki (mert hiányzik egy darabka az alsó részéből), szóval akkor csorbult volna ki, amikor az augsburgi csatavesztés után a foglyul ejtett Lehel vezér fejbe kólintotta véle Konrád német császárt.

Hogy valóban így történt-e, nem tudhatjuk. A kürt azonban csorba. S a történelem följegyezte, hogy azt a bizonyos csatát, Augsburg mezején, a portyázó magyarok elvesztették. Olyan csúfos vereséget szenvedtek, hogy győzelmükre a mai napig is büszkék az Augsburg környéki németek. Hírmondó sem maradt a magyarok közül, csak egy-két orrán-fülén megcsonkított, akit maga a császár küldött haza elrettentő például. Ott veszték a vezérek is, Lehel és Bulcsú. Elfogták őket, s utána felkötötték. De a lovak, az épségben maradt lovak a csata után nekivágtak a hazafelé vivő útnak. Vágtattak árkon-bokron. Szakadt róluk a hab.

De amikor a foglyokat a császár elé vitték, s a császár azt kérdezte Leheltől, hogy mi volna az utolsó kívánsága, Lehel vezér bátran a császár szemébe nézett, s azt mondta:

– Hozasd ide az én kedves kürtömet, hogy még egyszer belefújhassak.

Hozatta a császár a kürtöt. Lehel kezébe vette, és elkezdte fújni. Elfújtt egy szomorú nótát rajta. Messze szállt a hangja. Elért a vágató lovak füléhez is. Elsőnek Lehel vezér lova kapta föl a fejét, hegyezte a fülét, s majd megfordult, vissza, a hang irányába. Utána a többi is mind. Vágtattak vissza a kürt szavára. Már hallatszott patáik dübörgése is.

A császár is odafordította a fejét a robajlás irányába. Szinte már csak fél füllel hallotta, hogy Lehel vezér, mikor elvette a kürtöt a szájától, előrelépve azt mondta:

– Szolgám leszel a másvilágon, Konrád! (Mert a régi magyarok úgy hitték, hogy akit maguk előtt küldenek, az mind szolgájuk lesz majd a másvilágon.)

– Szolgám leszel, Konrád! – kurjantotta Lehel, s a kürttel úgy kupán vágta a császárt, hogy az holtan fordult le a székéről. Igaz, a kürt is megcsorbult, elrepült szilánkját máig sem találták meg.

Aztán tovább úgy történt minden, ahogyan a történelem írja. Lehelt, Bulcsút és a többieket felkötötték. Még a csatatéren fekvő sebesülteknek sem kegyelmeztek.

A lovak pedig, végképp gazdátlanul maradva, bemenekültek a nagy erdőbe. Onnan jártak ki s járnak ki talán még ma is, több ezer esztendő után, ki a hajdani csatatérre legelni. Mert azóta is egész Bajorországban Augsburg mellett a legdúsabb a fű.

Kányádi Sándor – részlet

a) Készíts listát a mondában előforduló valós elemekről!

---

b) Készíts 4-5 mondatos leírást egy személyről vagy egy helyről!

---

2. Melyik hazai múzeumban őrzik azt az elefántcsontból készült kürtöt, amelyet Lehel kürtjének tekintenek?

Botond

1. Sorold fel a monda szereplőit! Karikázd be a főszereplő nevét!

---

2. Hol játszódik a történet?

---

3. Az igaz állítás elé tegyél egy + jelet!

- A magyarok, amint erőre kaptak, meg sem álltak a török császár városáig.
- A császár bezáratta a városnak mind a hét kapuját, hogy a magyarok be ne mehessenek.
- A magyarok vezére követeket küldött.
- A buzogány akkora lyukat ütött a kapun, hogy egy növendék gyermek ki-be sétálhatott rajta.
- Botond üres kézzel ment a görögnek.
- A császár akkora adót vállalt, amekkorát csak kívántak a magyarok, csak hogy békén hagyják.

4. Fogalmazd meg a saját szavaiddal a következő kifejezéseket!

egy óra sem telt _____

szikrázott a szemük _____

szempillantásra kivált a seregből _____

földhöz teremtette _____

szégyenszemre visszatakarodtak a palotába _____

---

5. Milyen sorrendben szólaltak meg a szereplők? Számozd be!

- No, no, kár volt eldobnod azt a buzogányt!
- Hallj ide, görög óriás, Botond az én nevem. A legkisebb vitéz a magyarok közt. Állíts csak te magad mellé még két görögöt!
- Nem kell nekem sem buzogány, sem kard.
- Hadd lám, ki mer kiállani velem! De egyszerre kettő jöjjön, eggyel nem is kezdek.

6. Mit jelenthet a Botond név? Húzd alá, melyik a valószínűbb! Szerinted miért? Indokold meg!

gyáván visszahúzódó   buzogányos harcos
illatos rózsaszál   sánta róka

7. Párosítsd a buzogányokat a megfelelő kapu képével!

8. Jelöld aláhúzással, kivel találkozhatott Botond! Segít a tankönyvi idővonal.

Attila   Emese   Lehel   Árpád   Vajk   Mátyás

Magazin – Római számok – Arab számok – Rovásszámok

1. Mit jelentenek az alábbi mondások?

Egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz.

Száz szónak is egy a vége.

Kétszer ad, ki gyorsan ad.

Nem fér meg két dudás egy csárdában.

Felesleges, mint az ötödik kerék.

Sok van a rovásodon.

---

2. Írd le az alábbi számokat római számokkal és rovásszámokkal!

	RÓMAI SZÁM	ROVÁSSZÁM
5		
8		
10		
1000		

3. Honnan származnak az általunk is használt arab számjegyek?

---

4. Figyeld meg jól az alábbi, titkosírásra is használható ábécét! Ezt az írást – a rovásírást – jobbról balra kell olvasni! Kezdd a jobb felső betűtől!

≠	Λ	⊗	∫	∫	†	Н	↑	X	4	1
Gy	G	F	É	E	D	Cs	C	B	Á	A

∫	∫	D	∫	1	⊗	Λ	∫	◇	1	†	⊗
Ö, Ó	O, Ó	Ny	N	M	Ly	L	K _{VÉG} ill. „AK”	K _{KÖZ}	J	I, Í	H

Υ	≡	M	∫	∞	X	γ	I	λ	Λ	H	1
Zs	Z	V	Ü, Ú	U, Ú	Ty	T	Sz	S _{„AS”}	S _{„ES”}	R	P

- a) Benedek Elek egyik művének címét rovásírással írtuk le. Olvasd el betűről betűre! Segít a rovásírásos ábécé. Ne feledd, jobbról balra kell haladnod a szavak kibetűzésével!

Λ 1 M H 1 1 1 † ∫ H 1

Megoldás: _____

- b) Írj titkos üzenetet a párodnak rovásírással! Használd a rovásírásos ábécét! Fejtsétek meg egymás üzenetét!

Szent István koronája

1. ➔ Hogy hívták Istvánt keresztsége előtt?

_____

2. ➔ Mit kellett Asztriknak kérnie a pápától?

a) _____ b) _____

c) _____

3. ➔ Mivel és kikkel indult útnak Asztrik?

_____

4. ➔ Mi volt erős hatással Asztrikra Itáliában?

_____

_____

_____

5. ➔ Ki volt ebben az időben a pápa? Nézz utána a könyvtárban!

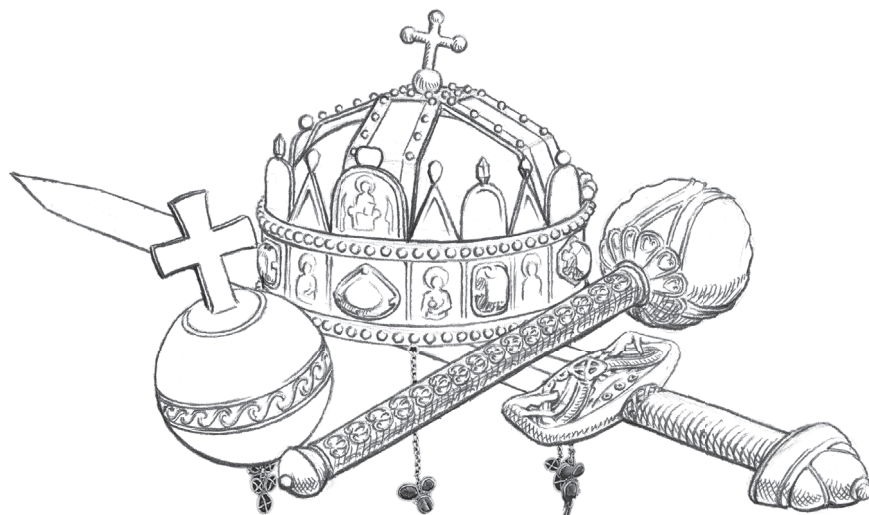
_____

6. ➔ Ki előzte meg a pápánál Asztrikot?

_____

7. ➔ Rajzold le, milyen ajándékokat vihettek a pápának!

8. Milyen koronázási jelvényeket látsz az alábbi képen? Írd a nevüket a megfelelő illusztrációhoz kötve!

9. Mire oktatta István király a fiát, Imre herceget? Nevezd meg hármat a felsorolásból!

---

10. Melyik különbözik a többitől? Karikázd be!

Értem, amit olvasok!

1. Olvasd el a szöveget, és oldd meg a feladatokat!

Szent Gellért püspök remetesége

Egy napon Szent Gellért képzelete írás közben anynyira megiramlott, hogy álomba szenderült. Ekkor odament hozzá egy szarvastehén a borjával, s mindketten leheveredtek mellé a földre. Ekkor egy hím szarvas – farkas elől menekülve – nagy sebbel-lobbal közibük rontott. A szarvastehén elfutott vele, kicsinyét pedig a választott mellett hagyta. Az meg Gellérthez bújt, és földre lökte a tintát, amellyel írt. Mikor pedig hajlékába tért, a szarvasborjú követte, ő meg kenyérel etette, úgy, hogy az többé el nem szakadt tőle.

Egy másik alkalommal Szent Gellért egy tarisznyát vitt a házába, s azt látta, hogy ajtaja előtt egy farkas hever. Észrevette, hogy sebesült, kinyitotta hát az ajtót, és a farkast beengedte. Letette a tarisznyát, a farkas pedig lába előtt a földre terült, föl sem kelt addig, míg meg nem gyógyult. A szarvasborjú és a farkas is ott maradt nála. Kijártak a rétre, de egymást nem bántották.

Szent Julián legendája nyomán

- a) Milyen állatok jelennek meg a püspök álmában? Húzd alá!
b) Hogy hívjuk a szarvascsalád tagjait?

hím: _____ nőstény: _____ kicsinyük: _____

- c) Mi a jelentése, írd le más szóval, kifejezéssel!

megiramlott: _____

szenderült: _____

sebbel-lobbal: _____

hajlékába: _____

2. Miért nem bántották az állatok Gellért püspököt?

_____

Andorás vitéz

1. Miért aggodalmaskodott István király?

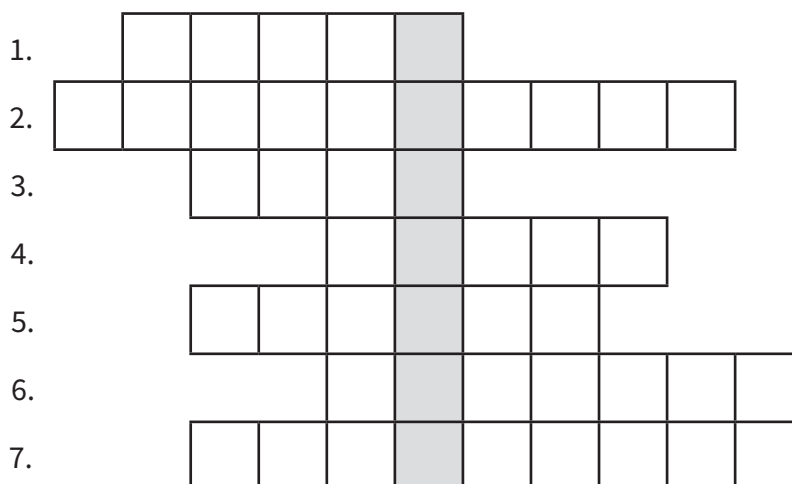
2. Miért választotta István király a vitézei közé Andorást?

---

3. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Andorás ennek a vezérnek a legyőzéséért nyerte el az Erdély helytartója címet István királytól.
2. Ezeréves évforduló más szóval.
3. Vitézek szűrőfegyvere.
4. Ide hullottak egymás után a magyar vitézek.
5. Ezen ülték meg a vitézek a lovat.
6. Ezzel a fegyverrel vágatott Andorás a német vitéz ellen.
7. Ez az állat szerepel Andorás vitéz címerén.

IV. Béla és a tatárjárás

1. Miért határozta el Julianus barát, hogy társaival felkeresi az ázsiai magyarokat?

---

2. Mire voltak kíváncsiak az ázsiai magyarok?

---

3. Mit tudtál meg a pogány magyarokról?

---

4. Mit tudott meg Julianus barát a tatár fejedelem követétől?

---

5. Mettől meddig tartott Julianus barát hazafelé tartó útja? Ábrázold az idővonalon!

Az út kezdete: _____

Az út vége: _____

6. Készítsd el a Galamboskő című monda vázlatát! Számozd be a válaszokat a történetnek megfelelően!

Hogyan menekült meg Béla király és maroknyi kísérete?

_____

Miért nem üldözték a kis csapatot a tatárok?

_____

Kik elől, kikkel menekült Béla király?

_____

Miért szomorkodtak a kísérők?

_____

7. Olvasd el figyelmesen a rövid szöveget!

Galamboskő

Galamboskő a valóságban is létezik. A mai Szlovákia területén egy Tornagörgő nevű település felett magasodó szikla. A faluban a mai napig büszkén mesélik a történetet, amely szerint a tatárjárás idején IV. Béla király a muhi csatából menekülve a Galamboskő sziklánál vadgalambtojásokkal csillapította éhségét.

M. Sz.

- a) Húzd alá azokat az információkat, amelyeket ebből a szövegből tudtál meg, mert nem szerepeltek az olvasókönyvben!
- b) Beszéljétek meg, mi a legfontosabb különbség a két szöveg, a tankönyvben szereplő monda és a fenti írás között! Írásban is fogalmazzatok meg!

_____

_____

_____

_____

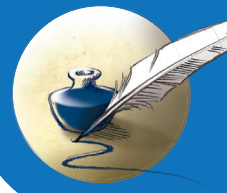
_____

_____

_____

_____

Értem, amit olvasok!

1. Jósold meg a cím alapján, mit fogsz olvasni: mesét, mondát vagy legendát!

2. Olvasd el a szöveget, és oldd meg a feladatokat!

Szent László pénze

Többet aztán nem is történt, hogy László a kunok előtt fusson. Mindig a kunok futottak őelőtte. Egyszer azonban a nagy diadalnak szinte szörnyű kudarc lett a vége. Eszük nélkül szaladtak a kunok hegyen-völgyön át, s talán kiszaladnak a világból, ha a kunok vezérének ördögös gondolata nem támad. Egyszerre csak, mit gondolt, mit nem a kun vezér, szórni kezdte a tarsolyából a csengő aranyat és ezüstöt, s intett a vitézeinek is, hogy csak hányják el azok is, ami pénzüik van, majd meglátják, mi nagy haszna lesz ennek.

No, az ármányos vezér jól számított, mert a magyarok egyszeribe félbehagyták az üldözést, s mohón szedték fel a pénzt.

– Hagyjátok! Hagyjátok! – csendült végig a magyarok sorain László hangja.
– Ráértetek erre később is! Utánam! Hajtsuk a kunt, hajtsuk!

De hiába, a magyarok nem hallották László szavait. A pénzre gondoltak most mind. Hát nem is csuda, hogy eltántorította, különösen a szegényebb rendű vitézeket, hiszen csak úgy ragyogott, fénylett a föld a tenger aranytól, ezüsttől.

Hiszen csak ez kellett a kunoknak. Amint a magyarok a pénznek estek, megállapodtak a futásban, s visszafordultak, hogy rácsapjanak a pénzszedő magyarokra.

László szomorúan tekintett fel az égre, onnan várt segedelmet.

– Édes jó Istenem, tégy csudát! – könyörgött László.

Isten meghallgatta a szent életű király imádságát, s ím, halljatok csudát: azok a ragyogó sárga aranyok, azok a tejfehér ezüstök egytől egyig kővé változtak.

Ez volt a magyarok szerencséje. Megértették Istennek csudás intését, lóra kaptak mind, s haj, kun, haj! kiáltással újra úzóbe fogták a kunokat, s meg sem is pihentek, míg az országból ki nem kergették.

Benedek Elek

a) Húzd alá a szövegben a mellékneveket!

b) Karikázd be a szövegben, miért könyörgött a szent király!

c) Fogalmazd meg mai nyelvezettel a kiemelt szövegrészt!

Nagy Lajos király kora

1. Honnan ismerte Szeredai a folyók fortélyát?

---

2. Miért volt becsülete Lajos királynak a nép körében?

---

3. Miért mondta az olasz kém, hogy Rómában a tizenkettő fele hét? Mutasd be, hogyan lehetséges ez!

---

4. Miért vadászott egyedül Lajos király?

---

5. Miért nem jutalmazta meg a király a megmentőjét, Besenyő Jánost?

---

6. Írj levelet a királynak Besenyő János nevében!

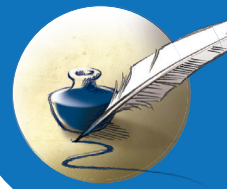

Értem, amit olvasok!

1. Melyik szókapcsolat illik a képhez? Karikázd be!

lovagi torta

lovagi polka

lovagi porta

lovagi torna

lovagi tormá

lovagi párna

2. Olvasd el figyelmesen a szöveget! Oldd meg a feladatokat!

A lovagok

A lovagok Európában a páncélos lovasok voltak, akikre az akkori középkori európai birodalmak a harcmódorukat építették. Ez az európai harcmódor még a magyar honfoglalás ideje – 895 – előtt egy vagy két évszázaddal terjedt el. A lovagok kiválóan képzett egyéni harcosok voltak. A súlyos páncél, pajzs, acélsisak és fegyverzet miatt – amelyek együttesen sokszor a 30 kg-ot is meghaladták – nehézlovasságnak is nevezték őket. A könnyűlovasság – ahogy a magyarok is harcoltak a honfoglalás idején, de még a kalandozások korában is – nem viselt páncélt, viszont sokkal gyorsabban és ügyesebben tudott mozogni, továbbá tudott lóhátról vágta közben nyilazni, akár hátrafelé is.

A lovaggá nevelés már 5-6 éves korban elkezdődött. Ekkor a lovagjelöltet még apródnak hívták. Az apród egy lovag szolgálatába állt, és megtanult lovagolni, nyíllal löni, úszni és birkózni. Az apródok 14 éves korukban váltak fegyvernökké, ekkor kezdték el a harc fortélyainak megtanulását: a lóháton való harcot, a kardforgatást és a csatabárddal, buzogánnyal vívott harcot. A lovagi címet 4-5 év fegyvernökösködés elteltével szerezték meg.

A lovagi tornák alkalmat adtak a lovagoknak, hogy bizonyítsák rátermettségüket, és hogy békeidőben is művelhessék a bajvívást, bizonyítsák tudásukat. A párbajok tétje sok esetben élet vagy halál volt. A tornák helyszínéül a legtöbb esetben a várudvar szolgált, ahol a lovagi torna az egybegyűltek szórakozását is biztosította.

K. B.

- a) Húzd alá a szövegben, kik voltak a lovagok!
- b) Karikázd be a szövegben, mikor terjedt el ez a harcmodor!

3. Töltsd ki a táblázatot a címnek megfelelően!

A lovaggá nevelés

ÍGY NEVEZTÉK	ENNYI IDŐSEN	EZT TANULTA, TUDTA
apród	_____	_____ _____
_____	14 éves korban	_____ _____ _____
_____	18–19 éves korban	_____ _____

4. A középkorban honnan tudták meg a messze földön élő lovagok, hogy lovagi torna készül? Beszélgetsetek a képek segítségével!

A nándorfehérvári diadal

1. Keresd a szövegből rokon értelmű szavakat az alábbi példákra!

paripa: _____

kard: _____

2. Milyen lovat ajándékozott Hunyadi és Ákos egymásnak?

HUNYADI LOVA	ÁKOS LOVA

3. Milyen tulajdonságait ismerted meg Hunyadi Jánosnak?

---

4. Miért futamodtak meg a törökök?

---

5. Melyik évben volt a csata? Hány évig nem támadt újra a török sereg? Ábrázold az időegyenesen!

Mátyás anyja

1. Készítsd el a magazinban olvasott információk segítségével Hunyadi Mátyás családfáját!

2. Fogalmazd meg a saját szavaiddal, miről szól Szilágyi Erzsébet levele, melyet fiának, Mátyásnak írt!

---

3. Másolj le a versből olyan számnévből és főnévből álló szókapcsolatokat, amelyek egy népmesében is előfordulhatnának!

---

4. Karikázd be, miért holló vitte az édesanya levelét a fiának Prágába!

A futárnak lesántult a lova.

A postagalambok lassabban repülnek a hollónál.

A holló a család címerállata.

A holló kikapta a kezéből.

A cselédek lusták voltak.

Mátyás király lakodalma

1. Húzd alá, mi minden vörös színű a szövegben!

A vörös szín a szívvel, a vérrel és a hússal hozható kapcsolatba, ezáltal jelképezi az életet. Az érzelmi megnyilvánulásokban a vörösnek van a leg-erősebb hatása, ezért a szeretet színe. A szerelmes férfi gyakran ajándékozik vörös rózsát kedvesének. Régen a látogatóba érkező király és az előkelőségek elé vörös szőnyeget terítettek a tisztelet jeleként. Ezt a színt szívesen használják éttermekben, hogy fokozzák az étvágyat és élénkítsék a beszélgetést.

2. Képzeld el, hogy külföldi követként járulsz az ifjú pár, Mátyás és Beatrix elé! Milyen szavak kíséretében adod át az ajándékodat? Írd le!

---

3. Sorold fel, milyen intézkedéseivel szerzett alattvalóinak örömet a lakodalmát ülő Mátyás király!

---

4. Állítsd számozással időrendbe az alábbi állításokat a történetnek megfelelően!

- Az adósok haladékot kaptak tartozásuk megfizetésére.
- A király találkozott menyasszonyával.
- Lovagi tornát tartottak Budán.
- Harsogó trombiták, éneklő emberek fogadták Beatrix hercegnőt.
- A király kincstára színültig megtelt ajándékokkal.

5. Milyennek ismerted meg Beatrixet? Húzd alá az igaz állításokat!

haja csillogó, homloka domború, orcái pirosak, orra szabályos, ajka gyönyörű, szemöldöke sűrű, okos, szeme derűs, homloka telt, szép, homloka piros

Mit tanultunk?

1. Miért kényszerültek őseink vándorlásra?

---

2. Mi a monda címe, amiből az idézetek származnak? Írd a vonalra a mű címét!

a) De ahogy közeledett a csapat – lovasok, társzekerek és gyalogos szolgák –, úgy engedett a feszültség, mert látszott, az idegenekben nincs támadó szándék, s aztán végleg elpárolgott minden gyanújuk, amikor meglátták, hogy a menet előtt keresztet visz egy ifjú lovas.

---

b) De bezzeg szégyellte ezt a csúfságot a görög császár! Ott ült a vár fokán egész háza népével s udvarával, s szentül hitték, hogy az óriás legyőzi akármelyik magyart.

---

c) Megfúvatta erre a kürtöt a morva király, de nem ért az semmit. Seregét úgy szétkergették a magyarok, mint a forgószél a szalmát.

---

d) Elöl lovagoltak a fegyveres vitézek, utánuk következtek a négykerekű ökrös szekereken a nők és a gyermekek. Ezek között terelgették a szolgák az óriási nyájukat, marhákat, juhokat, amelyek tejjel és hússal látták el a vándorló népet.

---

e) Ez a követ elmondta, hogy az a tatár sereg, amely onnan ötnapi járóföldre táborozik, Németország ellen indul, de még visszavárják a másik sereget is, amelyet a perzsák pusztítására küldtek el.

---

3. Készíts kártyákat a megismert uralkodókról, vitézekről! Minden személyről írd egy jellegzetes mondatot!

Attila

Emese

Álmos

Árpád

Lehel

Botond

István

Imre

Andorás

IV. Béla

Nagy Lajos

Mátyás

4. Válogasd szét a műfajokra vonatkozó jellemzőket! Csak a számokat írd a megfelelő helyre! Egy-egy szám több helyre is írható.

1. Valóságos eseményeket ír le.
2. Meghatározható, valóságos helyszínen játszódik.
3. Csodás lények a szereplői.
4. Csodálatos elemeket tartalmaz.
5. Valamikori élő személyekről ír.
6. Kitalált történeteket mond el.
7. Emberi tulajdonságokkal felruházott állatok is lehetnek a szereplői.
8. Szentek életének eseményeit írja le.

Mese

Monda

Legenda

5. Párosítsd a tárgyakat a személyekkel!

Attila

Lehel

Botond

István

buzogány

korona

kard

kürt

Az aranyecset

1. Melyik szó igaz Majomkára? Húzd alá a jellemzőket!

gonosz   félnék   árva   gőgös   segítőkész
együttérző   sértődékeny   bosszúálló   okos

2. Miért volt szüksége a pálmapiykkelyre a majomnak?

---

3. Hasonlítsd össze az állatokat!

	MÉRETE	TÁPLÁLKOZÁSA	ELTERJEDÉSE
A LEOPÁRD			
A BUNDERMAJOM			
A GEPÁRD			

4. Ha tied lenne az aranyecset, mit keltenél életre vele! Rajzold le!

Mama

1. Édesanyád milyen házimunkákat szokott végezni?

---

2. Te milyen házimunkákban szoktál segíteni?

---

3. Hogyan képzeled magad elé a költő az édesanyját?

---

4. Miért megy fel a mama a padlásra?

---

5. Szerinted miért nem viszi magával a kislányt?

---

6. Miért nem szidta meg a mama akaratosságáért a kislányt?

---

7. Készíts illusztrációt! Milyennek képzeled a dagadt ruhát a nyikorgó kosárban?

8. Olvasd el újra az utolsó versszakot!

a) Mit értett meg felnőtt fejjel a költő?

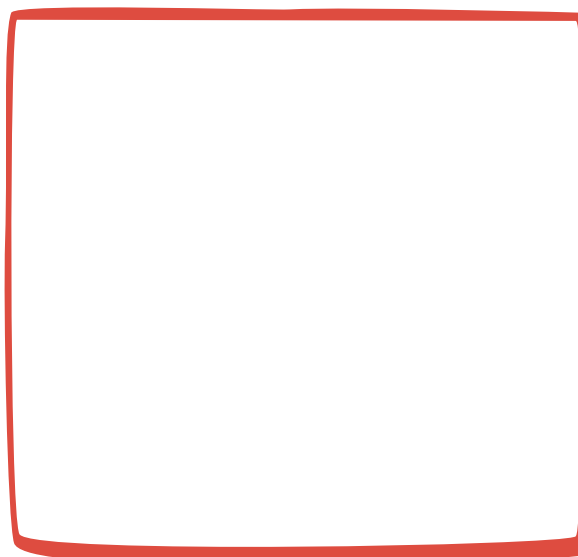
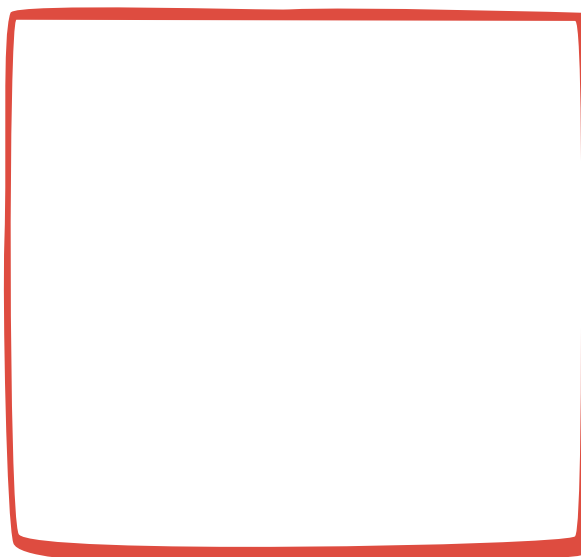
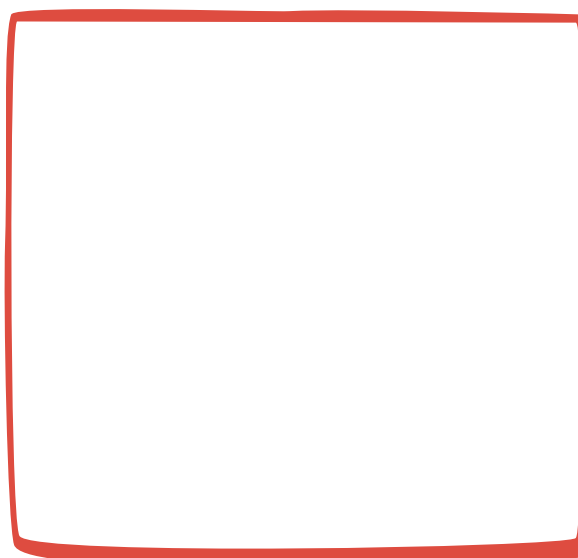
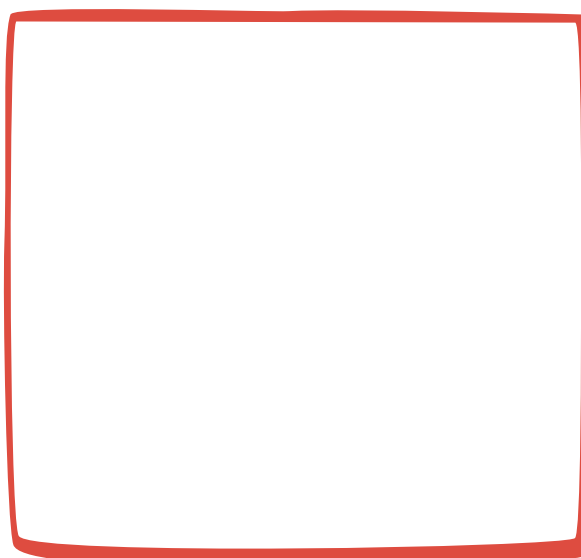
---

b) Mit kell azon érteni, hogy „**most látom, milyen óriás ő**” ?

---

9. Készíts mindegyik versszakhoz egy képet!

Magazin – A költészet napja

1. A magyar költészet napja: április 11.

Melyik költőnkhez kapcsolódik ez a nap? Miért?

---

2. Olvasd el József Attila Perc című versét az Olvasókönyvből!

a) Adj másik, találó címet ennek a versnek!

---

b) Keress jókedvre utaló szavakat a versben!

---

3. Folytasd az elkezdett mondatokat!

Jó érzés _____.

Rossz érzés _____.

Kellemes érzés _____.

Kellemetlen érzés _____.

Kínos érzés _____.

4. Egészítsd ki a versszakot emlékezetből vagy a saját szavaiddal!

Megköti a _____ a lovát

sarkcsillag karóhoz,

vízparketten tavirózsa

_____nak bókol.

5. Melyek a jókedvű szó szinonimái?

---

6. Olvasd el Petőfi Sándor versét! Neked milyen képek, szavak jutnak eszedbe a bánatról és az örömről? Írd a táblázatba!

A bánat? egy nagy óceán.
S az öröm?
Az óceán kis gyöngye. Talán,
Mire fölhozom, össze is töröm.

BÁNAT	ÖRÖM

7. Írj levelet a barátodnak arról, hogy nagyon bánatos voltál valamiért, de elmúlt a baj, és most már örülsz!

---

8. Mit látott álmában a kisfiú Ijjas Tamás Róka című versében? Rajzold le!

9. Egészítsd ki a vers szövegét emlékezetből, majd hasonlítsd össze az eredetivel!

Szerelmes vagyok Lacikába,

már harmadnapja nem _____,
ő lesz a férjem nemsokára,

kár, hogy nem látom _____
Jót játszottunk az óvodában,
épp a legutolsó napon,

de most más _____ járunk,
határozottan fájlalom.

Párnám alatt a csoportfénykép,
rajta mosolyog Lacika,
nem tudom a nevét, se címét,

mégsem _____ el soha.
Egyszer megnövök, bizonyisten,
ő addig szépen várni fog,
a fényképről lependerítem,

és a nyakába _____

Lackfi János

10. Felismered a különböző madarakat? Kösd össze a versszakokkal, és írd a vonalra a nevüket!

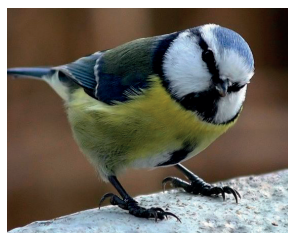
úgy repül,
ahogy a víz színén
szökken a kő.
Minden szárny-ütésére
finoman megpendül
a levegő.

mint az árnyék
libben a kerítésre.
Szárnyait összezárva
lendületét leinti,
ahogy a karmester
egyetlen mozdulattal
az utolsó akkordot
lecsöndesíti.

remegve
száll följebb, egyre följebb,
mintha légszomj emelné
magasabb légterekbe.
De hogyha fuldokolna,
közben miért dalolna?

mint az árnyak,
fekete hóésésként
egyszer csak itt kerengnek.
Valahol elhamvadt tűz
szélfújt levelei.

Mezei Katalin

11. Melyik madár adta fel a következő apróhirdetést?

Kiadó füstmentes kéményt keresek tavasztól őszig,
békáktól hemzsegő környéken.

12. Írjatok párban apróhirdetéseket madarokról és fákról az előző feladat mintájára.

---

13. Ki vagyok én?

Nappal csak hunyorgok,
egy nagy fán kuporgok,
éjszaka huhogok,
tudod már, ki vagyok?

_____

Fúr-farag, de mégse ács,
kopog, mint a kalapács.
Fák doktora, orvosa,
erdőben az otthona.

_____

Déli-sarkon jégtáblákon totyogok,
jeges vízben vidáman lubickolok.

_____

14. Elbújt 12 madár neve a betűrácsban. Keressétek meg őket! Versenyezz a pároddal, ki talál többet, vagy ki találja meg mindet rövidebb idő alatt!

E	V	F	E	C	S	K	E	S
S	G	Ó	L	Y	A	Ú	Í	S
V	K	C	F	A	S	P	Á	K
E	É	H	A	R	K	Á	L	Y
R	Ó	I	J	W	S	V	Y	L
É	M	X	D	T	N	A	L	H
B	R	I	G	Ó	A	Á	É	É
S	I	R	Á	L	Y	I	Ö	J
P	S	Ó	L	Y	O	M	P	A
K	J	S	R	T	L	Ú	D	Z

1. Fusd át a szemeddel a szöveget! Mit gondolsz, milyen típusú szöveget fogsz olvasni?

Cinkék

Van-e, aki nem ismeri a hangjukat? Azt a legtöbbször háromtagú, ismétlődő madárszót, mely napfényes időben, hóolvadáskor már tavasz előtt megszólal, s a tél múlásának reménységével csillogtatja meg a szemeket. Ha zordul az idő, elhallgat a hang, de növekedő verőfényben megszólal újra. Van, ahol így utánozzák: nyitni kék, nyitni kék, s van, ahol így: kicsi csűr, kicsi csűr...

Nem a kék cinke, nem a barátcinke s nem a búbos cinke hangja ez, nem is a hosszú farkú, apró szemű őszapóé, mely szintén a nagy cinkecsaládhoz tartozik, hanem a színeiben és örök elevenségében bájos széncinkéé. Telet kibíró, szívós kis madár. Vörösbegyét, pintyet, meggyvágót, fekete rigót és más nálunk telelő madarat már találtam szigorú, zúzmarás télen dermedten vagy élettelenül a hóban, széncinkét soha.

Szeret az ember közelében tartózkodni. Házunk kőfala egyszer, kisebb süllyedés következtében, rést kapott. Tavasz volt, s a résbe belevándorolt egy cinkepár. Fészek épült, s nemsokára áthallatszott a résből 9-10 falánk cinkefióka eledelt sürgető hangja a szobánkba. Hajnali ébresztő volt néha, de nem tudtunk haragudni rájuk a korai felkeltésért. Úgy éreztük, hogy hozzánk tartoznak, mert hiszen a fedelünk alatt laknak. A következő tavaszon pincénk külső falának repedésében fészkel, lehet, hogy ugyanaz a cinkepár, pedig ott komolyan fenyegethette tojásait és fiókáit a sikló-kígyó, s gyakran háborgatták a fecskékkel is örök harcban álló agresszorok: a verebek.

Az idén pedig azt mondja a lányom: Mutatok valamit a kamra ablaktámlája mögött. Kinyitja a felül zsalus kis ablaktáblát – a zsalulécek között tetőrészek vannak –, s rőzsét látok az ablakpárkányon.

Itt valami készül. Másnap széna kerül a rőzsére, harmadnap erdei moha, negyednap pedig – finom-finom nyúlszőr. A négy rétegből épült fészek kész. Kezdetből fogva tudjuk, hogy kik voltak az építők. A kamra belsejéből meg lehet figyelni a kialakuló cinke-életet. Már öt tojás van a fészekben, s minden

éjjel eggyel gyarapodik a számuk. A végén kilencre nő. Egy reggel a hím ott ül a szomszéd diófa ágán, hosszú hernyó lóg le a csőréből. Kinek hozta? Már tudjuk: a nőstény ül már a tojásokon, s a gondos férj etetni kezdi, hogy táplálkozási gondjaitól megszabadítsa, s hogy ne legyen kénytelen elhagyni meleg tojásait. Megható ez a férji gondoskodás. De az is megható, ami ezután következik. Napok telnek, s egyszerre a nőstény is megjelenik a diófa ágán. Most már mindkettőnek a szájában hernyó van. Be-beszállnak a zsaluréseken, s kilenc nagyra tátott sárga száj követeli sivalkodva: nekem! nekem! S megkapják az ételt rendre mind. A szülők pontosan tudják, hogy melyik kapott, s melyik van soron. Van ebben a hangos társaságban egy gyengébb fióka, egy „utószülött”. Erősebb testvéreinek mozgolódása és nyüzsgése miatt alul kerül, a fészek fenekére. A belső ablakon át – egészen közélről – tisztán látható, hogy az apa vagy az anya kiemeli a füllesztő fészekmélyből, hogy lélegzethez jusson. S néha egyik vagy másik szülő hernyó nélkül szállt be a fészek szélére, s egymás után több tátott csőrbe is bedugja a csőrét. Nagy a hőség, s azt kell hinnünk, hogy a közeli patakból vizet hoztak kicsinyeiknek. S mennyire ápolják, védik a fészek tisztaságát! Nem hullathatnak bele a fiókák semmit, ami elpiszkíthatná: a szülők azonnal felkapják a hullásra esedékes piszkot, s elrepülnek vele.

De a legcsodálatosabb talán mégis az, hogy mennyire bíznak az emberi jószágban. Mennyire hiszik, hogy nem bántjuk, sőt megvédjük őket, s ha felnőnek a fészeklakók, nem tesszük kalitkába a gyermekek örömére, nem bénítjuk meg örök mozgásukat, szenvedélyes szabadságszeretetüket és drága elevenségüket. Még az öreg Kacorban, a vén kandúrban is bíznak, aki mindennap többször is elsétál az ablak alatt, hallja a kicsinyek éktelen csipogását, de fel sem néz a fészek felé. Bölcsen tudja, hogy azok a csipogók védelmünk alatt állnak.

Rohamosan nőnek a kicsik, még az a legkisebb is. Már alig-alig férnek a fészekben. Már szárnytollaik is kinőttek, csőrük szélén visszafejlődik a sárga „zabola”, s nagyon kezdenek a szülőkhöz hasonlítani. S egy nap csak három fióka marad a fészekben, hat már kirepült, s ott csipog valahol a diófa lombjai között, s még aznap az a három késlekedő is elhagyja a fészket. Aztán eltűnnek mind a tizenegyen. Hová lettek? Talán estére visszaszállnak a fészekbe... De hiszen el sem férnének már. Nem is szállnak vissza. Napunk megüresedik, enyhe szomorúság költözik a megfigyelés öröme helyére. Zsófi, a legkisebb unokám, aki hűségesen figyelte őket mozdulatlanul a kamra belsejéből, meg is siratja a szárnyraketeket.

De egy-két napja múlva itt-ott csoportos cincogás szólal meg a kertünkben, majd a szomszédok fáin. Itt vannak – örvendezünk. A sivalkodó hangokat is halljuk: a szülőket most már a szabadban ostromolják. S száll, száll a kedves sereg fáról fára, kilenc fiatal cinke élvezi a repülés szabadságát, erősödik a hajnalok és alkonyatok edző levegőjében, ismerkedik a kellemetlen hangú verébellenséggel. S mind a kilenc példát ad arra, hogyan kell nekivágni bátran, jókedvűen a szabad életnek, s szembeállni az életet fenyegető veszelmekkel.

Talán nem hagyják el a szülőföldjüket, a völgyünket. Birkózni fognak hóval, faggal, talán éhséggel is. Mert nem lesz, aki kendermaggal, napraforgómaggal etesse őket, vagy testüket fűtő hájszeleteket akasszon ki az ablak vasrácsára. De legyőzik majd ők is a telet, s torkukon új tavasszal megszólal a biztató nyitni kék, nyitni kék, kicsi csűr, kicsi csűr...

Áprily Lajos

2. Hasonlítsátok össze az olvasottakat az általatok összegyűjtött információkkal!

3. Húzd alá a szövegben!

- a) Melyik évszakban hallhatjuk először cinegék hangját?
- b) Hány napig épült a fészek?
- c) Hány tojást rakott a cinege a fészekbe?
- d) Mivel etetik a fiókákat?

4. Szerinted miért szeret az ember közelében tartózkodni a cinege?

---

5. Hogyan gondoskodnak a cinegék fiókáikról?

---

6. Hogyan gondoskodik az ember a cinegéről?

---

7. Húzd alá, melyik madár nem cinegeféle!

búbos cinke, őszapó, kék cinke, meggyvágó, barátcinke

8. Melyik cinkeféle hangja a „nyitni kék, nyitni kék”? Húzd alá a helyes választ!

kék cinke, széncinke, barátcinke, búbos cinke

9. Milyen anyagokból készült a cinkefészek?

_____

10. Hová építették a cinkék a fészket?

_____

11. Hogyan védik a fészek tisztaságát?

_____

12. Keresd ki a szövegből, milyen kifejezéseket használ az író a cinke hangjának bemutatására!

_____

13. Írd a vonalakra, hogyan nevezzük a madarak hangját!

a fecske: csivitel

a szarka: _____

a varjú: _____

a gólya: _____

a galamb: _____

a bagoly: _____

14. Hogyan mondanád másképp?

zordul az idő: _____

gyarapodik a számuk: _____

rohamosan nőnek: _____

15. Nézz utána, miért hasznos madár a cinege!

_____

16. Mi mindent tudtál meg a cinkéről Áprily Lajos elbeszéléséből? Készíts gondolattérképet a füzetedbe!

Kréta-rajz

1. Hányféle fűszerről olvastál a naplórészletben?

---

2. Mivel helyettesítenéd ezeket a kifejezéseket?

Kisjancsi szerint ez gáz.

Én fálnak megyek az ilyen bácsiktól.

Csapunk egy görbe estét.

---

3. Milyen tanyát szeretne a napló írója és Kismari?

---

4. Írj naplóbejegyzést a mai napról!

A titkos menedék

1. Mi a jelentése a búvóhely szónak? Készíts szómagyarázatot!

---

2. Szerinted milyen egy jó búvóhely? Rajzold le vagy írd le!

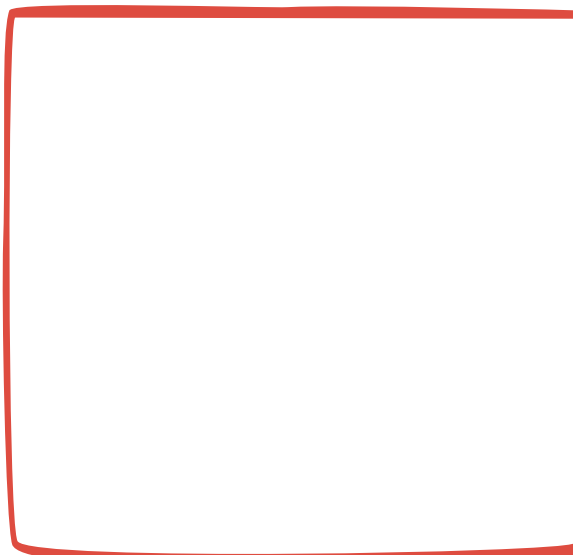

---

3. Gyűjtsd össze a szövegből, hogyan nevezi az író a különböző menedékeket?

---

4. Milyen kuckókról álmodozott a mesélő? Kösd egymáshoz az összetartozó kifejezéseket!

sóbánya

cseppkőbarlang

lombház

üreg

tiszta, langyos víz

sárga, lágyan derengő fény

üres, kristályosan csillogó

lombsuhogás, madárdal

5. Miket lehet megfigyelni egy saját kertben?

---

6. Mi mindenből lehet saját kertje valakinek?

---

7. Rajzold le, milyen lehet a kőkert egy dobozban!

A levélnehezék

1. Figyeld meg a főszereplő nevének változását!

a) Hogyan hívják a mese elején a nénit?

---

b) Miért kaphatta ezt a nevet?

---

c) Mi lett a neve a mese végén?

---

d) Szerinted miért változott meg a neve?

---

2. Gyűjts a meséből a manókra jellemző hangutánzó szavakat!

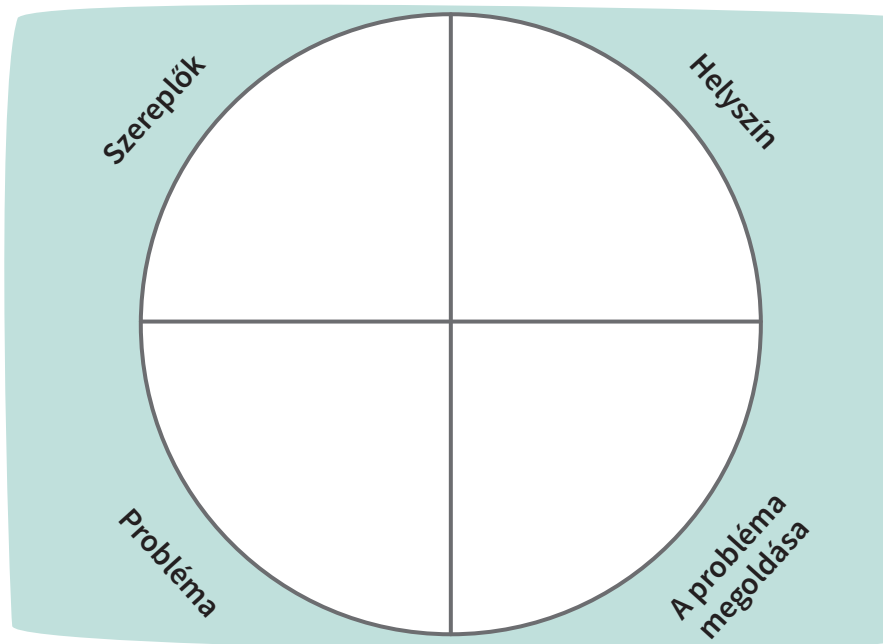
3. Szerinted mit tanácsolt a vénséges nagyhal a manóknak?

---

4. Rajzold le, milyennek képzeled Gaborbát!

5. Egészítsd ki a vázlatkört!

6. Rajzold le a levélnehezék átváltozását!

a mese elején

a mese végén

7. Számozással állítsd időrendbe a mese eseményeit!

- A manók elmennek Gaborbához.
- A néni beviszi a követ a lakásába.
- A néni haragszik a manókra.
- A manók leteszik a követ Mérge-sok ajtaja elé.
- Margit néni már nem haragszik a manókra.
- A levélnehezék átváltozik.

Értem, amit olvasok!

1. Olvasd el Antoine de Saint-Exupéry [ejtsd: antoán dö szen exüperi] A kis herceg című művéből a róka és a kis herceg beszélgetését!

A kis herceg

– Semmi sem tökéletes – sóhajtott a róka. De aztán visszatért a gondolatára:
– Nekem bizony egyhangú az életem. Én tyúkokra vadászom, az emberek meg énám vadásznak. Egyik tyúk olyan, mint a másik; és egyik ember is olyan, mint a másik. Így aztán meglehetősen unatkozom. De ha megszelídítesz, megfényesednék tőle az életem. Lépések neszét hallanám, amely az összes többi lépés neszétől különböznék. A többi lépés arra késztet, hogy a föld alá bújjak. A tiéd, mint valami muzsika, előcsalna a lyukamból. Aztán nézd csak! Látod ott azt a búzatáblát? Én nem eszem kenyeret. Nincs a búzára semmi szükségem. Nekem egy búzatábláról nem jut eszembe semmi. Tudod, milyen szomorú ez? De neked olyan szép aranyhajad van. Ha megszelídítesz, milyen nagyszerű lenne! Akkor az aranyos búzáról rád gondolhatnék. És hogy szeretném a búzában a szél susogását...

A róka elhallgatott, és sokáig nézte a kis herceget.

– Légy szíves, szelídíts meg! – mondta.

– Kész örömet – mondta a kis herceg –, de nem nagyon érek rá. Barátokat kell találnom, és annyi mindent meg kell ismernem!

– Az ember csak azt ismeri meg igazán, amit megszelídít – mondta a róka. – Az emberek nem érnek rá, hogy bármit is megismerjenek. Csupa kész holmit vásárolnak a kereskedőknél. De mivel barátkereskedők nem léteznek, az embereknek nincsenek is barátaik. Ha azt akarod, hogy barátod legyen, szelídíts meg engem.

– Jó, jó, de hogyan? – kérdezte a kis herceg.

– Sok-sok türelem kell hozzá – felelte a róka. – Először leülsz szép, tisztos távolba tőlem, úgy, ott a fűben. Én majd a szemem sarkából nézlek, te pedig nem szólsz semmit. A beszéd csak félreértések forrása. De minden áldott nap egy kicsit közelebb ülhetsz...

Másnap visszajött a kis herceg.

– Jobb lett volna, ha ugyanabban az időben jössz – mondta a róka. – Ha például délután négykor érkezel majd, én már háromkor elkezdek örülni. Minél előrébb halad az idő, annál boldogabb leszek. Négykor már tele leszek izgalommal és aggodalommal; fölfedezem, milyen drága kincs a boldogság. De ha csak úgy, akármikor jössz, sosem fogom tudni, hány órára öltöztessem díszbe a szívemet... Szükség van bizonyos szertartásokra is.

– Mi az, hogy szertartás? – kérdezte a kis herceg.

– Az is olyasvalami, amit alaposan elfelejtettek – mondta a róka. – Attól lesz az egyik nap más, mint a másik, az egyik óra különböző a másiktól. Az én vadászaimnak is megvan például a maguk szertartása. Eszerint minden csütörtökön elmennek táncolni a falubeli lányokkal. Ezért aztán a csütörtök csodálatos nap! Olyankor egészen a szőlőig elsétálok. Ha a vadászok csak úgy akármikor táncolnának, minden nap egyforma lenne, és nekem egyáltalán nem lenne vakációm.

Így aztán a kis herceg megszelídítette a rókát. S amikor közeledett a búcsú órája:

– Ó! – mondta a róka. – Sírnom kell majd.

– Te vagy a hibás – mondta a kis herceg. – Én igazán nem akartam neked semmi rosszat. Te erősködtél, hogy szelídítselek meg.

– Igaz, igaz – mondta a róka.

– Mégis sírni fogsz! – mondta a kis herceg.

– Igaz, igaz – mondta a róka.

– Akkor semmit sem nyertél az egészszel.

– De nyertem – mondta a róka. – A búza színe miatt. – Majd hozzáfűzte: – Nézd meg újra a rózsákat. Meg fogod érteni, hogy a tiéd az egyetlen a világon. Aztán gyere vissza elbúcsúzni, s akkor majd ajándékuul elárulok neked egy titkot.

A kis herceg elment, hogy újra megnézzze a rózsákat.

– Egyáltalán nem vagytok hasonlók a rózsámhoz – mondta nekik. – Ti még nem vagytok semmi. Nem szelídített meg benneteket senki, és ti sem szelídítettetek meg senkit. Olyanok vagytok, mint a rókám volt. Ugyanolyan közönséges róka volt, mint a többi száz- meg százezer. De én a barátommá tettem, és most már egyetlen az egész világon.

A rózsák csak feszengtek, ő pedig folytatta:

– Szépek vagytok, de üresek. Nem lehet meghalni értetek. Persze egy akármilyen járókelő az én rózsámra is azt mondhatná, hogy ugyanolyan, mint ti. Holott az az igazság, hogy ő egymaga többet ér, mint ti valamennyien, mert ő az, akit öntözgettem. Mert ő az, akire burát tettem. Mert ő az, akit szélfogó mögött óvtam. Mert róla öldöstem le a hernyókat (kivéve azt a kettőt-hármat,

a lepkék miatt). Mert őt hallottam panaszkodni meg dicsekedni, sőt néha hallgatni is. Mert ő az én rózsám.

Azzal visszament a rókához.

– Isten veled – mondta.

– Isten veled – mondta a róka. – Tessék, itt a titkom. Nagyon egyszerű: jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.

– Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan – ismételte a kis herceg, hogy jól az emlékezetébe vésse.

– Az idő, amit a rózsádra vesztegettél: az teszi olyan fontossá a rózsádat.

– Az idő, amit a rózsámra vesztegettem... – ismételte a kis herceg, hogy jól az emlékezetébe vésse.

– Az emberek elfelejtették ezt az igazságot – mondta a róka. – Neked azonban nem szabad elfelejtened. Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért, amit megszelídítettél. Felelős vagy a rózsáért...

– Felelős vagyok a rózsámért – ismételte a kis herceg, hogy jól az emlékezetébe vésse.

részlet, Rónay György fordítása

2. Mi volt a róka titka? Húzd alá a szövegben!

3. A szöveg alapján írd példát arra, hogy mi a szertartás!

---

4. Mit jelent az, hogy „felelős lettél azért, amit megszelídítettél”?

---

5. Van olyan növény vagy állat, amiért te vagy felelős? Mit teszel érte?

Mélységes ég

1. Milyenek voltak az életkörülmények a Jeges-tenger partjától nem messze, északra?

---

2. Miért bántódott a Sirály házaspár?

---

3. Miért nem szerette a tojásból kikelt madárfiókat a falu népe?

---

4. A Sirály-nevelőszülők egyik szeme sírt, a másik nevetett. Miért?

sírt: _____

nevetett: _____

5. Ha te lennél Behemót, mit mesélnél a falu népének?

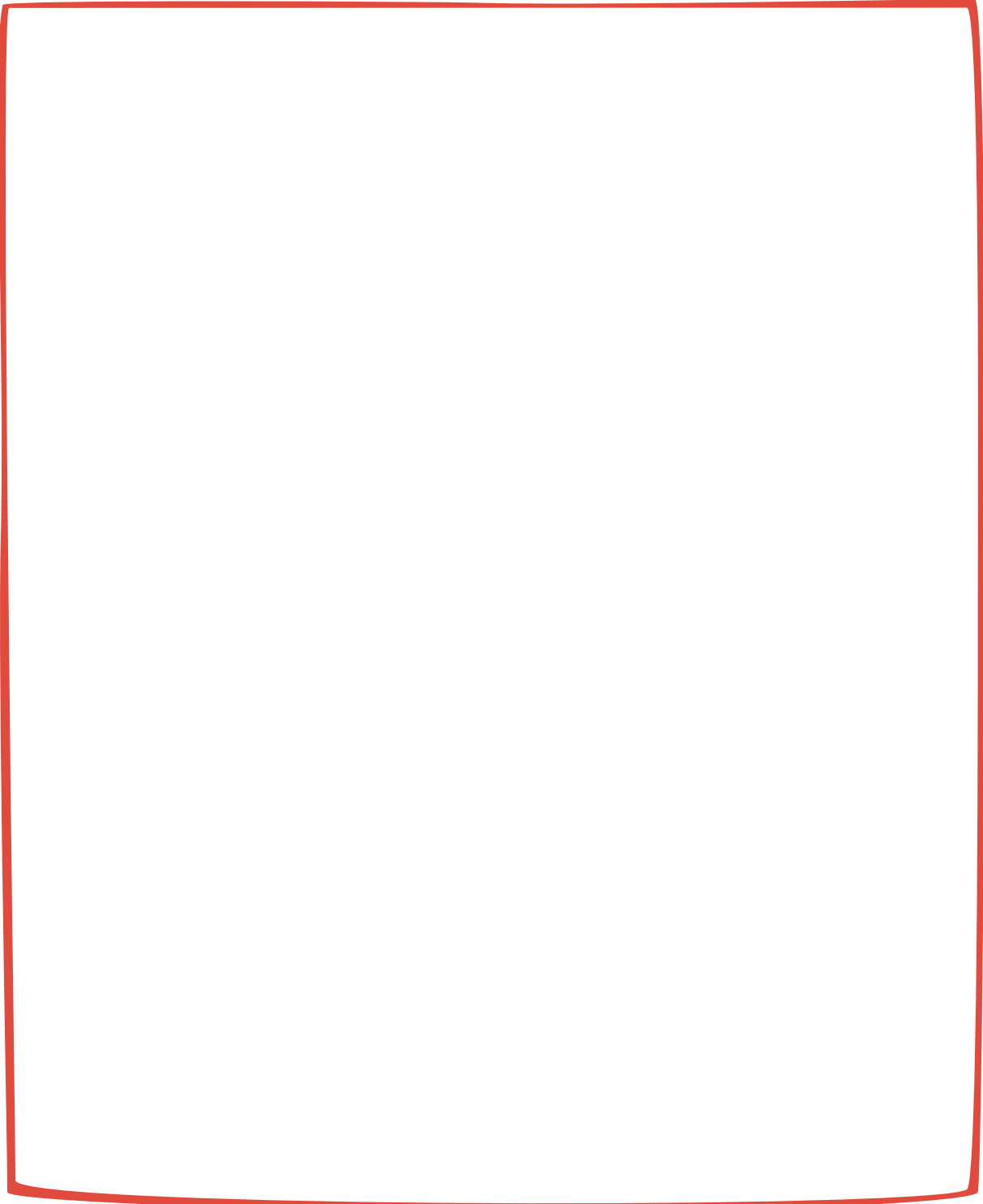

Az élet titka

1. Készíts térképet a meséhez! Legyen rajta a Rácegresi és a Pácegresi család háza, az erdő, az elágazások, az Óperenciás-tenger, az Üveghegy, a háromszázhatvanöt tornyú vár!

Mit hallottam, hol olvastam?

1. Az alábbi szövegdozokba írd híreket a bemutatott minta szerint!

Lázár Ervin tiszteletére avattak szobrot Ferencvárosban

A Ferencvárosi Mesenap keretében szombaton felavatott Négyszögletű Kerekerdő Meseélője elnevezésű szoborral az író munkássága előtt tisztelegnek. A szobor alkalmat teremt arra, hogy köré üljenek a kövekre és meséljenek gyermekeiknek a park látogatói.

Mit ír az újság?

1. Dolgozz a tankönyv azonos című leckéje alapján!

a) Melyik században jelent meg Európában az első nyomtatott újság?

---

b) Milyen pénzzel lehetett megvásárolni? _____

c) Milyen nyelven íródtak az első magyarországi hírek?

---

d) Melyik szavunkból származik az újság szavunk? Húzd alá!

új   papír   ujj   magazin

e) Párosítsd az összetartozókat!

Minden nap megjelenő újság.

havilap

Minden szerdán megjelenő újság.

napilap

Minden hónap utolsó vasárnapján megjelenő újság.

hetilap

f) Sorolj fel újságokban megjelenő lehetséges rovatokat!

---

2. Nevezd meg most megjelenő újságcímeket! Írd azt is melléjük, milyen rendszerességgel jelennek meg!

Tudomány

1. Melyik nem gépkocsimárka? Húzd alá!

Mercedes   Nestlé   Peugeot   Adidas   Suzuki   Ferrari

2. Kinek a neve bújt meg a betűhalmazban?

_____

3. Mi volt a foglalkozása az autógumi atyjának?
Tegyel x-et a jó válasz mellé!

fodrász   autóversenyző

állatorvos   mérnök

4. Válassz egy kezdőmondatot, és gondold tovább!
Fogalmazd meg úgy, mintha egy internetes felületen írnád! Vajon mi jelenhetett volna meg ezzel a kezdéssel?

Új motort szereltek a versenyautókba.
Kezdődik a júniusi autóverseny-idény.
Fiatal, tehetséges autóversenyző tűnt fel.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

NYST
d J F r o

Környezetünk védelme

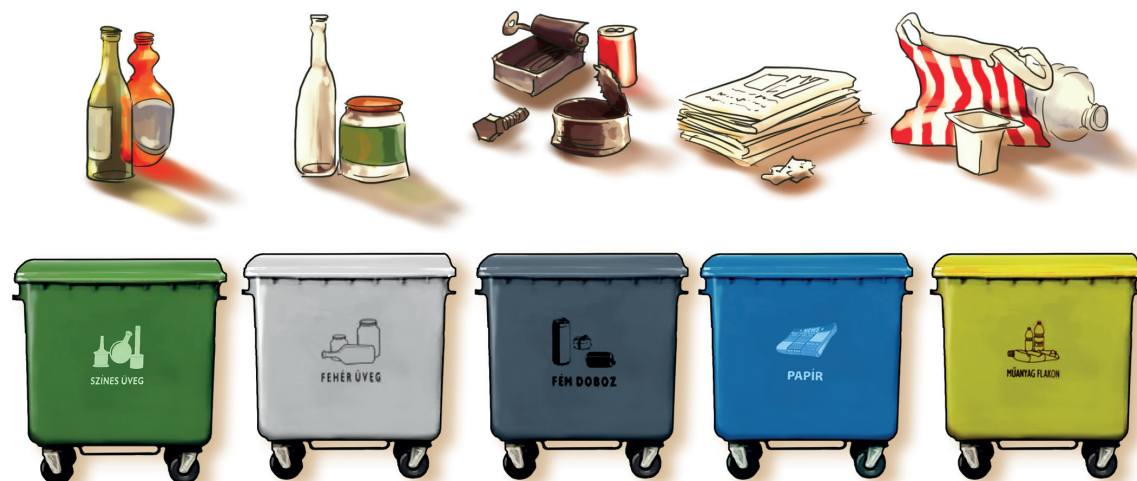
1. Készíts gondolattérképet arról, hogy mi a környezet!

KÖRNYEZET

Újrahasznosítás a gyűjtőneve azoknak a tevékenységeknek, amelyek célja, hogy az ember által készített tartós, nem természetes, főleg hulladékká váló anyagokat nyersanyaggá alakítsa át. Így egyre inkább csökkenteni tudjuk a mesterséges anyagok felhasználását.

Számtalan apró, könnyedén megvalósítható, hétköznapi cselekedettel szolgálhatjuk környezetünk védelmét. Ilyen például a szelektív hulladékgyűjtés, ami a hulladékok anyagfajta szerinti elkülönített gyűjtését jelenti.

2. Melyik hulladékfajta milyen színű konténerbe kerül? Kösd össze az összetartozókat!

3. Párosítsd az összetartozókat! Több dolog is összetartozhat.

A víz ereje.

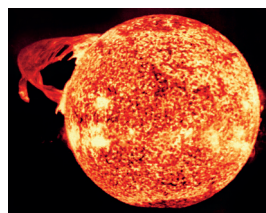
A napelem.

A szél ereje.

A szélerőmű.

A Nap ereje.

A vízerőmű.

4. Végezz kutatómunkát, és készíts rövid leírást az egyik nemzeti parkunkról!

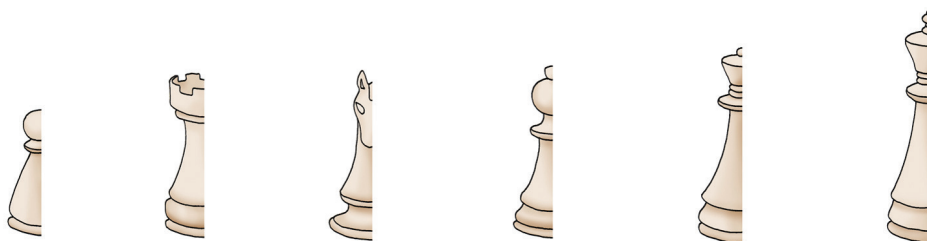

---

1. Rajzold meg az ábrák tükörképét! Mit láatsz?

2. A piros betűtől kezdve haladj a számok és a nyilak szerint a betűtáblában! Minden kapott betűt karikázz be, ahová érkezted!

4 → 3 ↓ 2 → 2 ↘

2 ↓ 2 ↓ 4 ← 2 ↖

2 ↖ 3 ↑ 1 ↗

S	R	B	K	A	E	S	R	T	G
H	A	N	T	I	U	L	U	É	U
T	Y	T	F	N	M	K	I	I	G
U	C	E	N	K	G	K	O	J	M
G	Z	U	Z	C	A	A	P	N	L
A	R	R	Ü	H	M	K	Ó	A	K
E	F	F	M	T	N	I	L	Z	É
R	B	M	Í	V	M	H	Z	U	Ó
G	E	A	S	C	B	U	G	T	I
T	R	E	A	O	X	E	D	T	E

a) Milyen szót olvashatsz össze a számok és nyilak szerint haladva?

b) Vajon mit jelenthet? Beszéljétek meg!

3. Húzd alá az oszlopokban a színes szóval azonos szavakat!

helikopter
helipokter
helikobter
helikokter
helikopter

sárkányrepülő
sárkagyrepülő
sárkányepülő
sárkányrepülő
sármányrepülő

motorkerékpár
motrokerékpár
motorkelékpár
motorkerekpár
motorkerékpár

4. Olvasd el a szöveget! Kösd össze a mondatokat a megfelelő képekkel!

A földeken, vízpartok mentén perme-
tezésre használják a mezőgazdasági
helikoptereket.

Nehezen megközelíthető, nagy erdőtü-
zek esetén tűzoltó helikoptereket vet-
nek be.

Közlekedési információk szerzésekor,
rendőrségi akciók alkalmával szintén
a helikopter a legjobb megoldás.

Háborúban katonai célokra használ-
ják a harci helikoptert. A nehezen
megközelíthető terepen is helikopter
siet a sebesültekért.

Nehezen megközelíthető balesetknél,
sürgős szállításnál használják a men-
tőhelikoptereket. Ilyen helikopterek
segítik a hegyi mentők munkáját is.

5. Párosítsd össze a két szóoszlop szavait!

Nemes Jeles László

sakkozógép

Schwarz Dávid

helikopter

Kempelen Farkas

kormányozható léghajó

Asboth Oszkár

Saul fia

6. Készíts plakáttervet, amelyben az egészséges életmód fontosságára hívod fel a figyelmet!

7. Keresd meg az összetartozó szavakat! Kösd össze a szókapcsolatokat! Magyarázd is el az értelmüket a társadnak!

szálló

fogíny

vitaminszükséglet

rettegett

tengerre

hajósok

napi

vérző

betegség

8. Kösd Szent-Györgyi Albert nevéhez a hozzá kapcsolható szavakat!

autóversenyző

professzor

feltaláló

focista

tudós

újságíró

orvos

Szent-Györgyi Albert

színész

kutató

sportoló

edző

9. Milyen kitüntetést kapott Szent-Györgyi Albert?

10. Mely termésekből vonható ki C-vitamin? Karikázd be a képüket! Kösd a vitaminhoz azt a növényt, amelyből a szert nagy mennyiségben lehet kivonni!

Szárnyaló ősi vágyunk

1. Írj rövid hírt a mai napról!

---

2. Keresd a szókapcsolatokat! Kösd össze az értelmileg összetartozó szavakat!

3. Húzd alá a hibás kifejezéseket a színes szavak közül! Ellenőrizd magad a tankönyvi ismeretet közlő szöveg segítségével!

Leonardo találmányai **évszázadokkal később** / **évszázadokkal korábban** / **évszázadok múlva sem** készültek el.

Az emberi kar ereje **kevés** / **épp elég** / **túlságosan sok** az ember testének levegőbe repítéséhez.

Az első levegőbe emelkedő járművet egy **papírgyárban** / **paprikafeldolgozóban** / **papírmalomban** dolgozó testvérpár alkotta meg.

Az első irányítható légi jármű egy **angol** / **német** / **magyar** feltaláló találmányával indulhatott útnak.

A zeppelineket az utasszállítás mellett **katonai** / **szabadidős** / **kulturális** célokra is használták.

Turizmus – Irány Magyarország!

IRÁNY MAGYARORSZÁG!

Népszerű üdülőhelyek és ismeretlen gyöngyszemek az ország minden táján

Látnivaló Wellness Szolgáltatás Konferencia-helyszín Üdüléscsökkentő-elfogadóhely

Keresés

Regisztráció

Belépés

Kezdőlap

Budapest és környéke

Balaton

Észak-Magyarország

Alföld

Dunántúl

Akciós ajánlatok

Elérhetőség

Aggtelek-Jósvafő

Agyagosszergény
 Andornaktálya
 Badacsonytördemic
 Bácsszentgyörgy
 Baktalórántháza
 Berettyóújfalú
 Boldogkőváralja
 Dédestapolcsány
 Drávapalkonya
 Hajdúböszörmény
 Hajdúszoboszló
 Hódmezővásárhely
 Jászfelsőszentgyörgy
 Komlódtótfalu
 Lisperzentadorján
 Medgyesbodzás
 Mosonmagyaróvár
 Nemesrempehollós
 Somogyudvarhely
 Szentkirályszabadja
 Tiszakerecseny
 Vásárosnamény

1. Egészítsd ki a honlapképet! Vajon hova hívogat a második és harmadik képpel az utazási iroda?
2. Miben hasonlít és miben különbözik egy internetes honlap oldala és egy könyvoldal? Te milyen honlapokat nézel meg gyakran a világhálón?
3. Tervezzetek saját honlapot csoportban! Rajzoljátok le, milyen részekből állna!

4. Te hová utaznál el szívesen hazánkban? Válassz egy helyszínt! Gyűjts képeket, ragaszd ide! Írj néhány hívogató, érdeklődést felkeltő mondatot is hozzájuk!

Időjárás-jelentés

1. Mit rejtenek a zsákbamacskák?

a) Írd a megnevezésüket a zsákok alá!

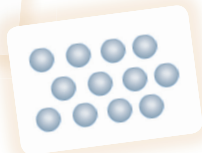

b) Keretezd be azokat, amelyek kapcsolatban vannak az időjárással!

2. Mit jelentenek a következő jelek?

a) Kösd össze a képeket és a szavakat!

b) Karikázd be azt a jelet, amellyel leggyakrabban a téli időjárás térképén találkozhatasz!

köd

borult idő

eső

havas eső

napos idő

hó

3. Olvasd el a rövid szöveget!

Megkülönböztetünk hulló és nem hulló csapadékot. A hulló csapadék lehet szilárd és folyékony. Szilárd csapadék például a hó és a jégesővel lehulló jég. Fajtái: hóesés, havas eső, jégeső. A folyékony csapadék csoportjába pedig a szitálás vagy esőpermet, az eső és a záporosó tartozik. A föld felszínén lévő tárgyakon, növényeken válnak láthatóvá a nem hulló csapadékfajták. Ilyen a harmat, a dér és a zúzmara. A zúzmara a ködben fagy rá a tárgyakra, növényekre.

K. B.

- Melyik jegyzet tartozik a szöveghez? Húzd át azt, amelyik nem egyezik meg a szöveg tartalmával!
- Keresd meg a fenti szövegben, hogy hogyan alakul ki a zúzmara! Húzd alá!

4. Hol hallottál a következő szavakról? Párosítsd a szélzsákokba írt szavakat a hozzájuk tartozó magyarázattal!

Kellemesnek tartott, enyhe légmozgás.
Körkörösén mozgó, heves erejű szél.
Pusztító erejű, kelet-ázsiai forgószél.
A hűsítő szellő egyetlen, gyenge fúvása.

5. Figyeljétek meg az időjárásról készült táblázatot! Elemezzétek közösen!

HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
19 °C 11 °C	24 °C 15 °C	26 °C 17 °C	29 °C 18 °C	
1,7 mm	0 mm	0 mm	0 mm	
 helyenként mege erősödik	 enyhe	 szélcsend	 szélcsend	 viharos

6. Készíts hasonló táblázatot a hét időjárásáról!

HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK

7. Hasonlítsátok össze a megoldásokat a társaddal!

1. Voltál már színházban? Mesélj róla a társadnak! Sorold fel néhány színházi darabnak (előadásnak) a címét!

---

2. Készíts 8-10 mondatos leírást a mai színházról!

---

3. Tervezd meg saját szomorú és vidám maszkodat!

Sport

1. Sorold fel a kép segítségével, hogy milyen felszerelés szükséges a raftinghoz!

---

2. Nevezd meg csapatsportokat!

---

3. Írj rövid hírt a sport világából!

---

4. Indokold meg 3-4 mondatban, miért egészséges mozgás az úszás!

Tartalom

Időbolt

Emlékfoltozók	3
Helka.....	5
Balatoni kecskekörmök.....	7
Füstbement terv.....	9
Tavaszkeresők.....	11
Magazin – Az idő	12

Mondák, regék, legendák

Rege a csodaszarvasról	14
A hunok hazát keresnek.....	16
Emese álma	19
A magyarok útra kelnek.....	20
Árpád, a honalapító.....	23

Magazin – A honfoglalás korából

Értem, amit olvasok!	25
Értem, amit olvasok!	27
Botond	29

Magazin – Római számok

– Arab számok – Rovásszámok	31
Szent István koronája	33
Értem, amit olvasok!	35
Andorás vitéz	36
IV. Béla és a tatárjárás	37
Értem, amit olvasok!	39
Nagy Lajos király kora	40
Értem, amit olvasok!	41
A nándorfehérvári diadal	43
Mátyás anyja.....	44
Mátyás király lakodalma	45
Mit tanultunk?	46

Együtt jobb!

Az aranyecset.....	49
Mama	50
Magazin – A költészet napja	52
Értem, amit olvasok!	57
Kréta-rajz.....	61
A titkos menedék.....	62
A levélnehezék	64
Értem, amit olvasok!	66
Mélységes ég	69
Az élet titka.....	70

Érdekességek a nagyvilágból

Mit hallottam, hol olvastam?.....	71
Mit ír az újság?	72
Tudomány	73
Környezetünk védelme	74
Híres magyarok	76
Szárnyaló ősi vágyunk.....	80
Turizmus – Irány Magyarország! ...	81
Időjárás-jelentés	83
Kultúra	86
Sport	87

Jelmagyarázat:

Dolgozz a szöveggel!

Csoportban dolgozz!

Játsszunk!